Agenda - Pwyllgor Diwylliant, Cyfathrebu, y Gymraeg, Chwaraeon, a Chysylltiadau Rhyngwladol

Lleoliad:

Ystafell Bwyllgora 3 - Y Senedd

Dyddiad: Dydd Iau, 14 Mawrth 2024

Amser: 09.30

I gael rhagor o wybodaeth cysylltwch a:

Lleu Williams

Clerc y Pwyllgor

0300 200 6565

SeneddDiwylliant@senedd.cymru

Hybrid

Cofrestru cyn y cyfarfod

(09.15 - 09.30)

1 Cyflwyniad, ymddiheuriadau, dirprwyon a datgan buddiannau

(09.30)

2 Diwylliant a'r berthynas newydd â’r Undeb Ewropeaidd: Sesiwn dystiolaeth gydag Aelod o Bwyllgor Senedd Ewrop ar Ddiwylliant ac Addysg (6)

(09.30 - 10.15) (Tudalennau 1 - 18)

Laurence Farreng ASE, Aelod o Bwyllgor Senedd Ewrop ar Ddiwylliant ac Addysg

Dogfennau atodol:

Briff Ymchwil

Tystiolaeth ysgrifenedig Llywodraeth Cymru

3 Papur(au) i'w nodi

(10.15)

3.1 Fframwaith Windsor a Model Gweithredu Targed y Ffin

(Tudalennau 19 - 20)

Dogfennau atodol:

Llythyr gan Gadeirydd Pwyllgor yr Economi, Masnach a Materion Gwledig at y Gweinidog Gwladol yn Swyddfa'r Cabinet: Model Gweithredu Targed y Ffin a Fframwaith Windsor – 13 Chwefror 2024

3.2 Cytundeb Cysylltiadau Rhyngsefydliadol

(Tudalennau 21 – 27)

Dogfennau atodol:

Llythyr gan y Cwnsler Cyffredinol a Gweinidog y Cyfansoddiad at Gadeirydd y Pwyllgor Deddfwriaeth, Cyfiawnder a'r Cyfansoddiad: Cytundeb Cysylltiadau Rhyngsefydliadol: Pwyllgor Sefydlog Rhyngweinidogol – 26 Chwefror 2024

Llythyr gan y Cwnsler Cyffredinol a Gweinidog y Cyfansoddiad at Gadeirydd y Pwyllgor Deddfwriaeth, Cyfiawnder a'r Cyfansoddiad: Cytundeb Cysylltiadau Rhyngsefydliadol: Pwyllgor Sefydlog Rhyngweinidogol – 5 Mawrth 2024

Llythyr gan Ddirprwy Weinidog y Celfyddydau, Chwaraeon a Thwristiaeth at Gadeirydd y Pwyllgor Deddfwriaeth, Cyfiawnder a'r Cyfansoddiad: Grŵp Rhyngweinidogol ar Ddiwylliant a'r Diwydiannau Creadigol – 1 Mawrth 2024

Llythyr gan Weinidog yr Economi at Gadeirydd y Pwyllgor Deddfwriaeth, Cyfiawnder a'r Cyfansoddiad: Grŵp Rhyngweinidogol ar gyfer Cysylltiadau rhwng y DU a'r UE – 4 Mawrth 2024

3.3 Honiadau am fwlio yn S4C

(Tudalennau 28 – 36)

Dogfennau atodol:

Llythyr gan Gadeirydd S4C: Cynllun Gweithredu S4C a Phenodi Prif Weithredwr Dros Dro – 29 Chwefror 2024

Atodiad

3.4 Cyllideb Ddrafft Llywodraeth Cymru ar gyfer 2024-25

(Tudalennau 37 – 54)

Dogfennau atodol:

Llythyr gan Lyfrgell Genedlaethol Cymru: Pryderon ynghylch y toriadau a ragwelir i gyllidebau – 19 Chwefror 2024

Llythyr gan Lywodraeth Cymru – 1 Mawrth 2024

Ymateb Llywodraeth Cymru i adroddiad y Pwyllgor ar ei waith craffu ar Gyllideb Ddrafft 2024-25 Llywodraeth Cymru a llythyr ynghylch effaith

gostyngiadau yn y gyllideb ar gyrff hyd braich – 1 Mawrth 2024

Llythyr gan Gyngor Tref Aberystwyth: Galwad i gynyddu cyllideb y celfyddydau a diwylliant – 4 Mawrth 2024

Llythyr gan Weinidog y Gymraeg ac Addysg: Gwybodaeth ychwanegol yn dilyn sesiwn dystiolaeth ar 11 Ionawr 2024 – 5 Mawrth 2024

3.5 Blwyddyn Cymru ac India

(Tudalennau 55 – 57)

Dogfennau atodol:

Llythyr gan y Prif Weinidog: Cymru yn India 2024 – 6 Mawrth 2024

3.6 Cysylltiadau rhyngwladol Llywodraeth Cymru

(Tudalen 58)

Dogfennau atodol:

Gwaith ymgysylltu rhyngwladol gan Weinidogion – Chwefror 2024

3.7 Darlledu gwasanaeth cyhoeddus yng Nghymru

(Tudalennau 59 – 60)

Dogfennau atodol:

Llythyr gan Ddirprwy Weinidog y Celfyddydau, Chwaraeon a Thwristiaeth: Craffu ar ddarlledu gwasanaeth cyhoeddus – 12 Mawrth 2024

4 Cynnig o dan Reol Sefydlog 17.42 i benderfynu gwahardd y cyhoedd o eitemau 5, 6, 7, 8, 10, 11 a 12 y cyfarfod hwn

(10.15)

5 Diwylliant a'r berthynas newydd â'r Undeb Ewropeaidd: Cyflwyno canfyddiadau ymgysylltu â dinasyddion

(10.15 – 10.25) (Tudalennau 61 – 76)

Dogfennau atodol:

Canfyddiadau ymgysylltu â dinasyddion

6 Diwylliant a'r berthynas newydd â'r Undeb Ewropeaidd: Trafod y dystiolaeth

(10.25 – 10.35)

Egwyl

(10.35 - 10.45)

7 Hawliau darlledu rygbi'r Chwe Gwlad: Trafod yr adroddiad drafft

(10.45 - 11.15) (Tudalennau 77 - 97)

Dogfennau atodol:

Adroddiad drafft (Saesneg yn unig)

8 Trafod y flaenraglen waith ar gyfer haf 2024

(11.15 - 11.45) (Tudalennau 98 - 107)

Dogfennau atodol:

Blaenraglen waith haf 2024

Cylch gorchwyl ar gyfer ymchwiliad undydd ar ddarpariaeth addysg ôl-16 cyfrwng Cymraeg

Egwyl

(11.45 - 12.00)

Cyhoeddus

9 Diwylliant a'r berthynas newydd â'r UE: Sesiwn dystiolaeth gydag arbenigwyr Brexit (7)

(12.00 - 13.00)

Yr Athro Catherine Barnard, Prifysgol Caergrawnt

Dr Charlotte Faucher, Prifysgol Bryste

Preifat

10 Diwylliant a'r berthynas newydd â’r Undeb Ewropeaidd: Trafod y dystiolaeth

(13.00 - 13.10)

11 Cytundeb Cynhwysfawr a Blaengar ar gyfer Partneriaeth y Môr Tawel (CPTPP): Dadansoddiadau Llywodraeth y DU a Llywodraeth Cymru

(13.10 - 13.20) (Tudalennau 108 - 124)

Dogfennau atodol:

Papur briffio gan Ymchwil y Senedd

12 Cytundebau rhyngwladol: Confensiwn UNESCO ar Ddiogelu’r Dreftadaeth Ddiwylliannol Anniriaethol

(13.20 - 13.30) (Tudalennau 125 - 143)

Dogfennau atodol:

Papur briffio gan Ymchwil y Senedd

Llythyr gan Lywodraeth Cymru - 6 Mawrth 2024

Atodiad (Saesneg yn unig)

Llythyr gan Lywodraeth y Deyrnas Unedig - 8 Mawrth 2024 (Saesneg yn unig)

Mae cyfyngiadau ar y ddogfen hon

PAPUR TYSTIOLAETH I'R PWYLLGOR DIWYLLIANT, CYFATHREBU, Y GYMRAEG, CHWARAEON A CHYSYLLTIADAU RHYNGWLADOL

Effaith ymadawiad y DU â'r UE ar y sector diwylliant.

Cyflwyniad

Mae ymadawiad y DU â'r UE wedi effeithio ar bob rhan o'r sector diwylliannol.
O dan yr egwyddor 'cyllid hyd braich', mae holl gyllid Llywodraeth Cymru i'r celfyddydau yn cael ei sianelu drwy Gyngor Celfyddydau Cymru (CCC). Celfyddydau Rhyngwladol Cymru (WAI) yw asiantaeth ryngwladol CCC. Mae WAI yn darparu cyngor a chymorth i artistiaid a sefydliadau celf yng Nghymru sy'n gweithio mewn gwledydd eraill. Mae'n bwynt cyswllt i sefydliadau ac asiantaethau artistiaid rhyngwladol sy'n gweithio yng Nghymru, neu'n cysylltu â hi.

Effaith y berthynas newydd ar artistiaid a gweithwyr creadigol sy'n teithio ac yn gweithio ar draws ffiniau.

A hwythau bellach heb y 'rhyddid i symud' ers i'r DU adael yr UE, mae angen i artistiaid a gweithwyr creadigol sydd am weithio yng ngwledydd yr UE ddeall y rheoliadau yn y wlad y maen nhw'n teithio iddi - o ran croesi'r ffin a fisas ac unrhyw reoliadau o ran cael gweithio sy'n berthnasol i'r hyn y maen nhw'n bwriadu ei wneud a pha mor hir y maen nhw am aros.

Mae'r sefyllfa'n gymhlethach os yw'r artist neu'r cwmni ar daith trwy fwy nag un wlad. Gall rheol ardal Schengen sy'n caniatáu i ymwelwyr aros hyd 90 diwrnod ymhob 180 diwrnod wneud pethau'n anodd i gwmnïau teithiol a gweithwyr creadigol unigol. Yn ôl WAI, mae hyn wedi effeithio'n arbennig ar y diwydiant cerddoriaeth a chriwiau o'r DU a fyddai wedi trefnu i fynd ar deithiau hir o gwmpas Ewrop.

Mae bodolaeth yr Ardal Deithio Gyffredin wedi cyfrannu rywfaint at alluogi pobl i barhau i deithio rhwng Cymru ac Iwerddon, sy'n ddefnyddiol ar gyfer prosiectau trawsffiniol yn sector y celfyddydau. Yn yr un modd, mae artistiaid a gweithwyr creadigol o'r UE sy'n dod i weithio yng Nghymru wedi gorfod deall y gofynion newydd wrth groesi'r ffin i'r DU. Mae gwyliau a lleoliadau cerdd hefyd yn gorfod eu deall. Mae'r cynlluniau Ymgysylltu â Thâl a Ganiateir, Nawdd i Weithwyr Creadigol a hefyd yn achos gwyliau, Gwyliau Heb Drwyddedau wedi bod yn llwybrau posib.

Effaith y berthynas newydd ar artistiaid a gweithwyr creadigol Ewropeaidd sy'n teithio ac yn gweithio yng Nghymru.

Mae WAI wedi cael gwybod gan y sector bod y baich gweinyddol ac ariannol ar y sector wedi cynyddu, yn enwedig ar unigolion a chwmnïau llai (sef yr hyn sydd gennym fwyaf yng Nghymru), oherwydd y prosesau y mae'n rhaid eu dilyn a'r costau cysylltiedig. Mewn arolwg diweddar gan UK Music, dywedodd bron i un o bob tri chrëwr cerddoriaeth a ymatebodd i'r arolwg fod ymadawiad y DU â'r UE wedi effeithio ar eu henillion, a dywedodd 43% o'r rhai yr effeithiwyd arnynt nad yw'n werth iddyn nhw bellach deithio o amgylch yr UE.

Bydd y problemau hyn yn effeithio ar y cyfleoedd a'r cynigion i deithio'n rhyngwladol a ddaw i ran bandiau a cherddorion newydd, yn arbennig. Mae rhai sefydliadau a ariennir gan CCC wedi profi'u hunain y cynnydd yn y baich gweinyddol ac ariannol o deithio yn yr UE, gan gynnwys NoFit State, Hijinx a Chwmni Dawns Cenedlaethol Cymru.

Ar lefel ddiwylliannol, mae parodrwydd ymhlith unigolion a chwmnïau yng Nghymru a'r UE i barhau i gydweithio - ond teimlir a phoenir hefyd bod gweithio gyda'r DU/UE yn mynd i greu problemau.

O safbwynt ieithyddol, bu lleihad mawr yn nifer y prosiectau amlieithog sy'n dod i Gymru gyda chymorth y rhaglen Ewrop Greadigol. Mae bwlch hefyd i'r Gymraeg o ran y cymorth sydd ar gael ar gyfer cydweithio rhwng ieithoedd lleiafrifol, drwy brosiectau Cydweithredu Tiriogaethol (Interreg). Er bod ewyllys da gan ddiwylliannau lleiafrifol eraill o fewn yr UE, a chydymdeimlad tuag at iaith a diwylliant Cymru, mae'n ddrutach ac yn anoddach i'n hartistiaid fod yn rhan o brosiectau a ariennir gan yr UE.

Y canllawiau a'r cymorth sydd ar gael i'ch sector o dan y berthynas newydd rhwng y DU a'r UE.

Ers i'r DU adael yr UE, mae nifer o lefydd yn cynnig arweiniad a chefnogaeth i'r sector diwylliannol, ond mae bylchau yn y ddarpariaeth honno hefyd. Mae WAI/CCC wedi rhoi arweiniad yn y fenter Arts Infopoint UK, mewn partneriaeth â Creative Scotland, Arts Council England a Chyngor Celfyddydau Gogledd Iwerddon. Mae Arts Infopoint UK wedi bod yn helpu'r sector i ddelio â rhai o'r problemau ymarferol i artistiaid - gan ganolbwyntio'n bennaf ar y rheini sy'n dod i'r DU, ond hefyd gyda'r rheini sy'n teithio i'r UE gan fod y sector wedi codi llawer o gwestiynau ymarferol.

Mae Arts Infopoint UK yn cynnig gwybodaeth ymarferol am ddim i helpu artistiaid, gweithwyr proffesiynol creadigol a sefydliadau i ddeall y rheolau a'r gofynion gweinyddol ar gyfer ymweliadau creadigol â'r DU. Mae'r gefnogaeth hon wedi bod ar ffurf gweminarau a chanllawiau ar-lein. Mae rhai o'r gweminarau wedi canolbwyntio ar agweddau ymarferol fel fisas a charnets, tra bod eraill wedi edrych ar gyfleoedd cyllido rhyngwladol (e.e. cronfa Ryngwladol y Pedair Gwlad).

Mae Arts Infopoint UK yn rhan o rwydwaith ehangach o Bwyntiau Gwybodaeth ledled yr UE a thu hwnt. Mae'r grŵp hwn yn rhan o rwydwaith symudedd artistiaid On the Move, y mae WAI / CCC yn aelod ohono. Mae'r pwyntiau symudedd eraill yn darparu

gwybodaeth ymarferol i artistiaid sy'n teithio i'w gwledydd. Mae saith ohonynt yn ngwledydd yr UE. Yn benodol, mae Touring Artists in Germany a Cultuurloket yng Ngwlad Belg wedi datblygu canllawiau ac adnoddau yn benodol ar gyfer materion ar ôl Brexit.

Ochr yn ochr â hynny, mae llawer o gyrff sy'n arwain y sector yn y DU yn darparu cefnogaeth ac arweiniad penodol i'w haelodau. Mae'r diwydiant cerddoriaeth yn arbennig wedi bod ar flaen y gad yn hyn. Mae'r rhai sydd wedi datblygu adnoddau yn cynnwys Independent, Undeb y Cerddorion, Arts Admin, Cymdeithas Cerddorfeydd Prydain, Outdoor Art a Help Musicians UK. Mae gan Lywodraeth y DU dudalen ar eu gwefan ar gyfer ymweld â'r DU fel gweithiwr proffesiynol creadigol.

Mae gan PEARLE (Live Performance Europe) sawl adnodd ar eu gwefan sy'n ddefnyddiol i bobl greadigol o'r DU sy'n gweithio yn yr UE. Yn gyffredinol, mae canllawiau ar gael ond, er enghraifft, nid oes Pwyntiau Gwybodaeth yn bodoli ym mhob gwlad felly gall gymryd llawer o amser i artistiaid a chwmnïau unigol ddod o hyd i'r wybodaeth sydd ei hangen arnynt. Mae angen cefnogaeth, o ran y cymorth ariannol sydd ei angen i dalu costau gweinyddol ychwanegol.

Effaith y berthynas newydd ar drefniadau masnachu sy'n ymwneud â gweithgaredd diwylliannol.

Yn ôl WAI, mae'r trefniadau masnachu newydd gyda'r UE wedi effeithio ar y sector diwylliannol, yn enwedig ar y rhai sy'n symud nwyddau dros dro. Er enghraifft, y rheini sy'n symud setiau a phropiau theatr, offerynnau cerdd ac offer a gweithiau celf ar gyfer arddangosfeydd.

Fel arfer, lle mae nwyddau'n cael eu mewnforio/allforio dros dro ac nad ydynt yn cael eu gwerthu, nid oes angen talu tollau. Fodd bynnag, yn aml mae dryswch ynghylch y broses hon ac a oes angen carnet ATA ai peidio.

Mae'r Carnet ATA yn ddrud, ac nid yw bob amser yn berthnasol i artistiaid. Efallai na fydd artistiaid yn teimlo'n hyderus ynghylch sut i ddefnyddio carnet. Roedd y sector perfformio yn ei ddefnyddio'n rheolaidd ac er ei fod yn addas ar gyfer y setiau mwy ar gyfer perfformiadau rheolaidd neu sefydliadau mwy, gwelodd cwmnïau llai nad oedd yn addas i'r diben.

Mae angen i gerddorion gofio, os ydyn nhw'n teithio gydag offeryn sy'n cynnwys deunyddiau gwarchodedig (fel ifori), y bydd angen tystysgrif CITES i groesi'r ffin rhwng yr UE a'r DU. Mae hyn yn berthnasol i bropiau a gwisgoedd hefyd.

Mae Cerddorfa Genedlaethol Gymreig y BBC wedi dweud wrth CCC bod "yn rhaid i ni neilltuo mwy o adnoddau (amser ac arbenigedd) mewn perthynas â gofynion CITES, cargo, a nwyddau. Yn yr un modd, mae costau ychwanegol ynghylch mewnforio eitemau/allforio eitemau - e.e. os ydym yn archebu offer o wledydd yr UE. Mae hyn fel arfer yn ychwanegu 20% at ein costau".

Unrhyw newidiadau a fyddai'n gwella'r ffordd y mae perthynas newydd y DU â'r UE yn gweithio ar gyfer y sector diwylliant.

Mae sector diwylliannol Cymru wedi bod dan anfantais aruthrol mewn sawl ffordd o ganlyniad i adael y DU. Yn lle'r symudiad di-fwlch o bobl, a'r farchnad sengl mewn gwasanaethau a nwyddau a gefnogodd y sector diwylliant yn uniongyrchol ac yn anuniongyrchol, sefydlwyd cytundeb cyfyngedig iawn rhwng y DU a'r UE, y Cytundeb Masnach a Chydweithredu (TCA). Er bod y TCA yn hanfodol i economi Cymru fel sail i Gymru (a gweddill y DU) allu masnachu nwyddau gyda'r UE, nid yw'n sail ar gyfer masnachu gwasanaethau nac yn sail i symud pobl i gefnogi'r gwaith o ddarparu gwasanaethau sy'n cael eu masnachu.

Mae colli'r hawl i symud yn rhydd i berfformio ac i gymryd rhan mewn gweithgareddau diwylliannol wedi bod yn niweidiol iawn i gyfleoedd i hyrwyddo diwylliant Cymru ledled Ewrop, ac i artistiaid o'r UE ddod i Gymru. Mae llawer o gyrff sy'n arwain y sector yn y DU, yn enwedig yn y sector cerdd, wedi bod yn lobïo Llywodraeth y DU i lacio'r rheolau fisa wrth deithio yn yr UE/DU ac i leihau'r baich gweinyddol yn enwedig wrth symud nwyddau diwylliannol dros dro.

Mae adroddiadau ac argymhellion diweddar yn cynnwys Let the Music Move gan UK Music Paying the Price o'r ISM. Er bod y problemau hyn yn benodol i gerddoriaeth, maen nhw'n gyffredin i lawer o'r sector celfyddydau perfformio.

Mae Arts Infopoint UK wedi creu partneriaeth gydag On the Move ar gyfer gweminar ar brosiectau cyfnewid rhwng yr UE / DU yn y Celfyddydau Gweledol, gan arwain at bapur polisi gydag argymhellion gan yr UE.

Yn ogystal, nid yw Cymru, a hithau y tu allan i'r UE, yn gallu cael help y cronfeydd strwythurol ac Ewrop Greadigol a oedd yn fuddiol iawn i ystod osefydliadau. Yn dilyn ymadawiad y DU â'r UE, nid yw'r DU bellach yn gallu cymryd rhan yn rhaglen Ewrop Greadigol (MEDIA a Culture) a oedd wedi hwyluso partneriaethau cydgynhyrchu a chyllid Ewropeaidd gwerthfawr i gwmnïau cynhyrchu annibynnol ledled y DU i ddatblygu cynyrchiadau rhyngwladol.

Er mwyn gwrthweithio effeithiau'r ffaith nad yw cymorth Ewrop Greadigol ar gael yn y DU bellach, mae Adran Diwylliant, y Cyfryngau a Chwaraeon (DCMS) Llywodraeth y DU wedi cyhoeddi The Global Screen Fund (UKGSF), a ariennir gan DCMS a'i weinyddu gan Sefydliad Ffilm Prydain (BFI). Dyluniwyd UKGSF yn benodol i helpu cynyrchiadau sgrin y DU i gystadlu'n rhyngwladol trwy gefnogi cyfleoedd datblygu, cynhyrchu, dosbarthu, hyrwyddo a chydweithredu rhyngwladol ar gyfer sector sgrin annibynnol y DU ac i ddarparu cefnogaeth wedi'i thargedu ar draws y sector sgrin, gan gynnwys ar gyfer ffilm, teledu, dogfen, animeiddio a gemau naratif rhyngweithiol.

Fodd bynnag, er mai cylch gwaith UKGSF yw cefnogi cwmnïau annibynnol ledled y DU, a dod â budd i bob rhan o'r DU a delio â'r anghydbwysedd daearyddol o fewn y diwydiant, nid yw wedi bod mor llwyddiannus â rhaglenni MEDIA ac Ewrop Greadigol ac ychydig o ganlyniadau y mae Cymru wedi'u profi. Mae lefel siomedig o isel o ymgeiswyr o Gymru wedi elwa ar grant yr UKGSF hyd yma, o'u cymharu â'r manteision llawer mwy (a oedd yn siâr deg o'r hyn a ddyrannwyd i weddill y DU) a ddaeth i ran cwmnïau o Gymru trwy raglenni MEDIA ac Ewrop Greadigol.

Mae'n amlwg bod angen hyrwyddo'r UKGSF i wasanaethu'r holl genhedloedd a rhanbarthau yn well, yn ogystal ag archwilio rhaglenni cyd-gynhyrchu a chydweithio Ewropeaidd a Rhyngwladol newydd i annog buddsoddiad tramor yn y sector teledu a ffilm.

Mae'r DU wedi parhau i bwyso ar yr UE yn ystod y misoedd diwethaf i symleiddio'r rheolau fisa a fyddai'n gwneud teithio i'r UE yn fwy fforddiadwy a syml i weithwyr proffesiynol creadigol fel cerddorion ac artistiaid gweledol. Fodd bynnag, barn yr UE yw, fel gwlad a ddewisodd fod y tu allan i'r UE, nid oes gan y DU unrhyw sail benodol i hawlio hyblygrwydd o'r fath. Bydd Llywodraeth Cymru yn parhau i bwyso ar y mater hwn ond yn realistig nid ydym yn disgwyl penderfyniad cyflym a boddhaol.

Pwyllgor yr Economi, Masnach a Materion Gwledig
—
Economy, Trade, and Rural Affairs Committee

Senedd Cymru
Bae Caerdydd, Caerdydd, CF99 1SN
SeneddEconomi@senedd.cymru
senedd.cymru/SeneddEconomi
0300 200 6565
—
Welsh Parliament
Cardiff Bay, Cardiff, CF99 1SN
SeneddEconomy@senedd.wales
senedd.wales/SeneddEconomy
0300 200 6565

Y Farwnes Neville-Rolfe DBE CMG
Gweinidog Gwladol yn Swyddfa'r Cabinet
Llywodraeth y DU

13 Chwefror 2024

Annwyl Farwnes Neville-Rolfe,

Diolch am ddod i gyfarfod y Pwyllgor ar 7 Chwefror i drafod Model Gweithredu Targed y Ffin a Fframwaith Windsor. Mae'r Pwyllgor yn croesawu eich awgrym i barhau â'r ddeialog â'r Pwyllgor wrth i Fodel Gweithredu Targed y Ffin gael ei gyflwyno drwy gydol 2024 a thu hwnt. Roedd yr Aelodau o'r farn bod y sesiwn yn ddefnyddiol iawn. Yn dilyn y sesiwn, roedd gan yr Aelodau ambell gwestiwn, a chytunais y byddwn yn ysgrifennu atoch i gael eglurhad. Byddwn yn falch pe gallech ymateb i'r canlynol:

- Croesawodd y Pwyllgor eich datganiadau eich bod yn awyddus i leihau anghymesuredd masnach ar hyn o bryd a bod Llywodraeth y DU wedi gweithio'n agos gyda Llywodraeth Iwerddon ac awdurdodau Iwerddon i sicrhau cyn lleied o ffrithiant â phosibl ar gyfer porthladdoedd Cymru. Fel rhan o'r gwaith hwn, a yw Llywodraeth y DU wedi trafod gyda'r UE y posibilrwydd o leihau'r rhwystrau ymhellach ar symudiadau anuniongyrchol nwyddau cymwys Gogledd Iwerddon rhwng Cymru, Iwerddon a Gogledd Iwerddon?

- Gwnaethoch chi sôn yn ystod y sesiwn bod Llywodraeth y DU mewn cysylltiad â sefydliadau Prydain. A fyddech yn gallu rhoi gwybod a oes unrhyw un o'r sefydliadau hyn wedi'u lleoli yng Nghymru?

- Gwnaethoch chi ddweud y bydd cyhoeddiad yn cael ei wneud yn fuan ynglŷn â'r tâl cyffredin i ddefnyddwyr. A allech chi roi gwybod i'r Pwyllgor pryd y bydd hyn yn cael ei wneud?

- A allech roi'r wybodaeth ddiweddaraf i'r Pwyllgor am y trafodaethau rhwng y DU a'r UE ar Fframwaith Windsor a Chymru?

Senedd Cymru
Welsh Parliament

- Mae Llywodraeth Cymru wedi gofyn dro ar ôl tro i fod yn bresennol yng nghyfarfodydd Cyd-bwyllgor y DU-UE pan drafodir materion sydd â goblygiadau i borthladdoedd Cymru. A yw hwn yn fater y gellid ei adolygu yng ngoleuni'r datblygiadau a drafodwyd yn ystod y sesiwn?

- A allech chi roi'r wybodaeth ddiweddaraf yn ysgrifenedig ar y sgyrsiau rhwng y DU a'r UE, gan gynnwys pum aelod-wladwriaeth yr UE, sef Ffrainc, Gwlad Belg, yr Iseldiroedd, Sbaen ac Iwerddon. Byddai gan y Pwyllgor ddiddordeb arbennig mewn sgyrsiau ag Iwerddon, o ystyried ein daearyddiaeth.

- Mae'r Pwyllgor yn croesawu'r gweithgareddau a amlinellwyd gennych i gasglu data newydd, ond rydym yn pryderu efallai na fydd hyn yn casglu ystadegau ynghylch faint o fusnesau a allai fod wedi rhoi'r gorau i fasnachu trawsffiniol o ganlyniad i'r drefn ar ôl Brexit. A fyddech yn gallu darparu unrhyw ystadegau ar hynny?

Edrychaf ymlaen at eich ymateb.

Yn gywir,

Paul Davies AS
Cadeirydd: Pwyllgor yr Economi, Masnach a Materion Gwledig

Croesewir gohebiaeth yn Gymraeg neu Saesneg

Mick Antoniw AS/MS
Y Cwnsler Cyffredinol a Gweinidog y Cyfansoddiad
Counsel General and Minister for the Constitution

Eitem 3.2

Llywodraeth Cymru
Welsh Government

Ein cyf/Our ref: CG/PO/54/2024

Huw Irranca-Davies AS
Cadeirydd
Y Pwyllgor Deddfwriaeth, Cyfiawnder a'r Cyfansoddiad
Senedd Cymru

26 Chwefror 2024

Y Cytundeb Cysylltiadau Rhyngsefydliadol: Y Pwyllgor Sefydlog Rhyngweinidogol

Rwy'n ysgrifennu yn unol â'r cytundeb cysylltiadau rhyngsefydliadol i'ch hysbysu bod chweched cyfarfod y Pwyllgor Sefydlog Rhyngweinidogol (IMSC), a oedd i fod i gael ei gynnal ar 20 Chwefror 2024, wedi'i ohirio.

Byddwn yn rhoi gwybod ichi pan fydd dyddiad newydd wedi'i gadarnhau.

Byddaf yn anfon copi o'r llythyr hwn at y Llywydd, ac at Gadeiryddion y Pwyllgor Cyllid, Pwyllgor yr Economi, Masnach a Materion Gwledig, y Pwyllgor Cydraddoldeb a Chyfiawnder Cymdeithasol, a'r Pwyllgor Diwylliant, Cyfathrebu, y Gymraeg, Chwaraeon a Chysylltiadau Rhyngwladol.

Mick Antoniw AS/MS
Y Cwnsler Cyffredinol a Gweinidog y Cyfansoddiad
Counsel General and Minister for the Constitution

Canolfan Cyswllt Cyntaf / First Point of Contact Centre:
0300 0604400
Gohebiaeth.Mick.Antoniw@llyw.cymru
Correspondence.Mick.Antoniw@gov.Wales

Bae Caerdydd • Cardiff Bay
Caerdydd • Cardiff
CF99 1SN

Rydym yn croesawu derbyn gohebiaeth yn Gymraeg. Byddwn yn ateb gohebiaeth a dderbynnir yn Gymraeg yn Gymraeg ac ni fydd gohebu yn Gymraeg yn arwain at oedi.

We welcome receiving correspondence in Welsh. Any correspondence received in Welsh will be answered in Welsh and corresponding in Welsh will not lead to a delay in responding.

Mick Antoniw AS/MS
Y Cwnsler Cyffredinol a Gweinidog y Cyfansoddiad
Counsel General and Minister for the Constitution

Llywodraeth Cymru
Welsh Government

Eich cyf/Your ref CG/PO/72/2024
Ein cyf/Our ref CG/PO/72/2024

Huw Irranca-Davies AS
Cadeirydd
Y Pwyllgor Deddfwriaeth, Cyfiawnder a'r Cyfansoddiad
Senedd Cymru

5 Mawrth 2024

Y Cytundeb Cysylltiadau Rhyngsefydliadol: Y Pwyllgor Sefydlog Rhyngweinidogol

Yn dilyn fy llythyr ar 24 Chwefror ac yn unol â'r cytundeb cysylltiadau rhyngsefydliadol, gallaf gadarnhau bod chweched cyfarfod y Pwyllgor Sefydlog Rhyngweinidogol wedi'i aildrefnu i'w gynnal ar 12 Mawrth 2024.

Fi fydd yn cadeirio'r cyfarfod a bydd y testunau i'w trafod yr un fath.

Rwy'n anfon copi o'r llythyr hwn at y Llywydd, ac at Gadeiryddion y Pwyllgor Cyllid, Pwyllgor yr Economi, Masnach a Materion Gwledig, y Pwyllgor Cydraddoldeb a Chyfiawnder Cymdeithasol, a'r Pwyllgor Diwylliant, Cyfathrebu, y Gymraeg, Chwaraeon a Chysylltiadau Rhyngwladol.

Byddaf yn rhoi diweddariad ar ôl y cyfarfod.

Mick Antoniw AS/MS
Y Cwnsler Cyffredinol a Gweinidog y Cyfansoddiad
Counsel General and Minister for the Constitution

Canolfan Cyswllt Cyntaf / First Point of Contact Centre:
0300 0604400
Gohebiaeth.Mick.Antoniw@llyw.cymru
Correspondence.Mick.Antoniw@gov.Wales

Bae Caerdydd • Cardiff Bay
Caerdydd • Cardiff
CF99 1SN

Rydym yn croesawu derbyn gohebiaeth yn Gymraeg. Byddwn yn ateb gohebiaeth a dderbynnir yn Gymraeg yn Gymraeg ac ni fydd gohebu yn Gymraeg yn arwain at oedi.

We welcome receiving correspondence in Welsh. Any correspondence received in Welsh will be answered in Welsh and corresponding in Welsh will not lead to a delay in responding.

Dawn Bowden AS/MS
Dirprwy Weinidog y Celfyddydau, Chwaraeon a Thwristiaeth
Deputy Minister for Arts, Sport and Tourism

Llywodraeth Cymru
Welsh Government

Ein cyf/Our ref: DB/00072/24

Huw Irranca-Davies AS
Cadeirydd
Y Pwyllgor Deddfwriaeth, Cyfiawnder a'r Cyfansoddiad
Senedd Cymru

SeneddLJC@senedd.cymru

1 Mawrth 2024

Annwyl Huw

Rwy'n ysgrifennu atoch yn dilyn fy neges gynharach atoch ar 23 Chwefror a nododd fod bwriad i gynnal cyfarfod o'r Grŵp Rhynweinidogol ar gyfer Diwylliant a'r Diwydiannau Creadigol ar 4 Mawrth.

Yn anffodus mae'r cyfarfod wedi'i ganslo ar gais DCMS ac mae dyddiad newydd wrthi'n cael ei drefnu.

Hoffwn hefyd eich hysbysu y byddaf yn mynychu cyfarfod o'r Grŵp Rhyngweinidogol ar Chwaraeon ar 1 Mawrth yn Glasgow a gynhelir gan Lywodraeth yr Alban.

Rwyf hefyd yn anfon copi o'r llythyr hwn at Mick Antoniw AS, y Cwnsler Cyffredinol a Gweinidog y Cyfansoddiad; y Gwir Anrhydeddus Elin Jones AS, y Llywydd; a'r Pwyllgor Diwylliant, Cyfathrebu, y Gymraeg, Chwaraeon a Chysylltiadau Rhyngwladol.

Yn gywir,

Dawn Bowden AS/MS
Dirprwy Weinidog y Celfyddydau, Chwaraeon a Thwristiaeth
Deputy Minister for Arts, Sport and Tourism

Canolfan Cyswllt Cyntaf / First Point of Contact Centre:
0300 0604400
Gohebiaeth.Dawn.Bowden@llyw.cymru
Correspondence.Dawn.Bowden@gov.wales

Bae Caerdydd • Cardiff Bay
Caerdydd • Cardiff
CF99 1SN

Rydym yn croesawu derbyn gohebiaeth yn Gymraeg. Byddwn yn ateb gohebiaeth a dderbynnir yn Gymraeg yn Gymraeg ac ni fydd gohebu yn Gymraeg yn arwain at oedi.

We welcome receiving correspondence in Welsh. Any correspondence received in Welsh will be answered in Welsh and corresponding in Welsh will not lead to a delay in responding.

Vaughan Gething AS/MS
Gweinidog yr Economi
Gweinidog yr Economi

Llywodraeth Cymru
Welsh Government

Ein cyf: VG-PO-068-24

Huw Irranca-Davies AS
Cadeirydd
Y Pwyllgor Deddfwriaeth, Cyfiawnder a'r Cyfansoddiad
Senedd Cymru
SeneddDCC@senedd.cymru

4 Mawrth 2024

Annwyl Huw,

Rwy'n ysgrifennu yn unol â'r cytundeb cysylltiadau rhyngsefydliadol i roi gwybod ichi am chweched cyfarfod y Grŵp Rhyngweinidogol ar Gysylltiadau rhwng y DU a'r UE a gynhelir ar 06 Mawrth 2024.

Byddaf yn mynychu ar ran Llywodraeth Cymru. Bydd y cyfarfod yn cael ei gadeirio gan Leo Docherty AS, Gweinidog Llywodraeth y DU dros Ewrop yn y Swyddfa Dramor, y Gymanwlad a Datblygu (FCDO). Bydd y cyfarfod yn gyfle pellach i fynd i'r afael â blaenoriaethau'r pedair Llywodraeth mewn perthynas â Chytundeb Masnach a Chydweithredu y DU a'r UE, a chysylltiadau ehangach rhwng y DU a'r UE. Dyma gyfarfod cyntaf y Grŵp Rhyngweinidogol ar Gysylltiadau rhwng y DU a'r UE ers ailsefydlu Gweithrediaeth Gogledd Iwerddon. Byddaf yn rhoi diweddariad ar ôl y cyfarfod.

Rwy'n copïo'r llythyr hwn at Gadeirydd y Pwyllgor Diwylliant, Cyfathrebu, y Gymraeg, Chwaraeon a Chysylltiadau Rhyngwladol, ac at y Cwnsler Cyffredinol a Gweinidog y Cyfansoddiad.

Yn gywir,

Vaughan Gething AS/MS
Gweinidog yr Economi
Minister for Economy

Canolfan Cyswllt Cyntaf / First Point of Contact Centre:
0300 0604400
Gohebiaeth.Vaughan.Gething@llyw.cymru
Correspondence.Vaughan.Gething@gov.wales

Bae Caerdydd • Cardiff Bay
Caerdydd • Cardiff
CF99 1SN

Rydym yn croesawu gohebiaeth yn Gymraeg. Byddwn yn ateb gohebiaeth Gymraeg sy'n dod i law yn Gymraeg ac ni fydd gohebu yn Gymraeg yn arwain at oedi.

We welcome receiving correspondence in Welsh. Any correspondence received in Welsh will be answered in Welsh and corresponding in Welsh will not lead to a delay in responding.

CC:

Delyth Jewell, AS, Cadeirydd y Pwyllgor Diwylliant, Cyfathrebu, y Gymraeg, Chwaraeon a Chysylltiadau Rhyngwladol.
Mick Antoniw AS, y Cwnsler Cyffredinol a Gweinidog y Cyfansoddiad.

Delyth Jewell AS
Cadeirydd
Pwyllgor Diwylliant, Cyfathrebu, y Gymraeg, Chwaraeon, a Chysylltiadau Rhyngwladol
Senedd Cymru
CF99 1SN

29 Chwefror 2024

Cynllun Gweithredu S4C a Phenodiad Prif Weithredwr Dros Dro

Annwyl Delyth,

Yn gyntaf, hoffwn ddiolch eto am y cyfle i annerch y Pwyllgor ar Ddydd Iau, 11 Ionawr 2024. Rydym wastad yn ddiolchgar am ddiddordeb a chefnogaeth barhaus y Pwyllgor i S4C ac i ddarlledu gwasanaeth cyhoeddus, hyd yn oed pan fo’r materion dan sylw yn rhai dyrys.

Yn dilyn y cyfarfod hwnnw, mae un mater rwy'n teimlo dylid ei gywiro sydd yn ymwneud â'r awgrym gan un o’ch Aelodau yr oedd lefelau salwch ac absenoldeb staff S4C yn uwch na'r norm yn y cyfnod yn arwain lan at lythyr BECTU ar ddiwedd Ebrill 2023. O wirio cofnodion cyfarfodydd Pwyllgor Pobl a Thaliadau Bwrdd S4C a'r data a dderbyniwyd gan y Pwyllgor hwnnw yn ystod y cyfnod dan sylw, nid dyna oedd y dystiolaeth yn ei ddangos. Yn ein cyfarfod ym mis Chwefror 2023, gwnaethpwyd sylw gan un o aelodau anweithredol y Pwyllgor Pobl a Thaliadau bod y ffigurau absenoldeb drwy salwch yn ymddangos yn isel.

Rydym eisoes wedi adolygu’r modd y mae Pwyllgor Pobl a Thaliadau Bwrdd S4C yn derbyn ffigurau sydd yn ymwneud â chyflogaeth ac rydym yn ffyddiog wrth symud ymlaen y bydd y Pwyllgor hwnnw yn gallu derbyn darlun gwell o faterion staffio a’u heffaith ar y gweithlu.

Yn ystod ein sesiwn dystiolaeth gyda chi ar 11 Ionawr, fe soniais y byddai Bwrdd Unedol S4C yn cwrdd er mwyn ystyried a chytuno ar gynllun gweithredu rydym ni fel sefydliad wedi ei ddatblygu mewn ymateb i Adroddiad Capital Law. Rwy’n falch o allu darparu rhagor o wybodaeth i’r Pwyllgor isod.

Bu’r ddwy flynedd ddiwethaf yn anodd i lawer o bobl sydd yn gysylltiedig ag S4C, ac yn 2023 fe gomisiynodd aelodau anweithredol Bwrdd S4C gwmni Capital Law i ymgymryd â phroses canfod ffeithiau annibynnol i ddiwylliant ac awyrgylch gwaith S4C mewn ymateb i bryderon difrifol a godwyd gan undeb BECTU.

Fel y gwyddoch, yn dilyn hyn gwnaethpwyd penderfyniadau dyrys ond unfrydol gan yr aelodau anweithredol mewn ymateb i'r dystiolaeth a gyflwynwyd. Serch hyn, mae Adroddiad Capital Law yn amlygu nifer o faterion difrifol, ac mae rhai o’r rhain yn mynnu sylw o hyd.

Rydym yn ymrwymedig i sicrhau bod S4C yn fan lle mae ein cydweithwyr yn teimlo eu bod yn cael eu parchu, eu cefnogi a'u cymell i berfformio ar eu gorau. Rydym yn dra ymwybodol o’r angen am waith sylweddol i adfer ymddiriedaeth yn S4C fel sefydliad ymhlith ein staff a'n rhanddeiliaid yn y sector creadigol.

Mae croeso i chi gysylltu ag S4C yn y Gymraeg, ac os byddwch chi’n gwneud hynny byddwn yn ateb yn y Gymraeg ac ni fydd oedi oherwydd hynny.
You are welcome to contact S4C in Welsh, and if you do so we will respond in Welsh and this will not lead to any delays.

Mae ein Cynllun Gweithredu wedi ei ddatblygu drwy ymgynghori â rhanddeiliaid, gan gynnwys aelodau staff ac undeb BECTU. Mae'n seiliedig ar bedair thema: arweinyddiaeth, diwylliant, polisïau a gweithdrefnau Adnoddau Dynol, a llywodraethiant. Rwy'n amlinellu manylion pellach ar bob thema isod.

Y Bwrdd Unedol fydd â'r cyfrifoldeb pennaf dros y Cynllun Gweithredu, gydag eitem sefydlog ym mhob cyfarfod Bwrdd i adrodd ar gynnydd yn erbyn camau gweithredu unigol. Bydd effeithiolrwydd y camau a gymerir fel rhan o'r Cynllun Gweithredu yn cael ei ystyried yng nghyd-destun amrywiol ddulliau adborth, gan gynnwys: arolygon pwls staff S4C, adborth a gesglir trwy gyfarfodydd chwarterol y Fforwm Staff, a chyfarfodydd blynyddol rhwng BECTU a'r Bwrdd.

<u>Arweinyddiaeth</u>

Rydym yn ymdrechu i adfer ymddiriedaeth ymhlith ein staff, sydd yn chwarae rhan hanfodol yn nyfodol a llwyddiant S4C. Mae arweinyddiaeth wedi'i seilio ar uniondeb, atebolrwydd, cydweithredu a chyfathrebu agored yn allweddol er mwyn adeiladu dyfodol cadarnhaol.

Mae'r Bwrdd Unedol wedi ymrwymo i benodi Prif Weithredwr parhaol newydd cyn gynted ag yn ymarferol bosibl a all helpu i adfer S4C uchelgeisiol gyda ffocws o'r newydd ar gydweithio a lles ein cydweithwyr. Byddant yn gyfrifol ac yn atebol i'r Bwrdd am gyflawni ein strategaeth a gosod y sylfeini ar gyfer llwyddiant S4C i'r dyfodol.

Er mwyn sicrhau cynnydd parhaus yn y tymor byr, mae'r Bwrdd yn falch o'ch hysbysu ein bod ni'n penodi Sioned Wiliam fel Prif Weithredwr dros dro.

Mae Sioned Wiliam yn adnabyddus yn y diwydiant fel cyn-Gomisiynydd Comedi BBC Radio 4 a chyn-Bennaeth Comedi ITV. Roedd hi hefyd yn flaenorol yn gynhyrchydd rhaglenni gyda'r cwmnïau teledu Talkback a Hat Trick.

Mi fydd hi'n ymuno ag S4C yn rhan-amser fis nesaf, cyn dechrau yn y rôl yn llawn-amser fis Ebrill.

Un o brif gyfrifoldebau Sioned dros y misoedd nesaf bydd arwain ar y Cynllun Gweithredu, ac mae'r Bwrdd yn hyderus yn ei gallu i ddarparu'r arweinyddiaeth gref, greadigol a chydwybodol sydd ei hangen ar S4C dros y cyfnod hwn.

Rydym hefyd yn disgwyl cyhoeddiad gan yr Adran dros Ddiwylliant, y Cyfryngau a Chwaraeon yn fuan ynghylch Cadeirydd dros dro, a fydd yn cychwyn yn y rôl honno ar 1 Ebrill 2024. Bydd yr Adran dros Ddiwylliant, y Cyfryngau a Chwaraeon hefyd yn cyhoeddi proses agored i benodi Cadeirydd parhaol newydd i S4C yn gydnaws â'r Cod Llywodraethu ar Benodiadau Cyhoeddus.

<u>Diwylliant</u>

Mae'n rhaid inni sicrhau bod staff S4C yn teimlo'n gwbl hyderus y delir ag unrhyw bryderon a godir ganddynt, ac un o'n blaenoriaethau wrth symud ymlaen yw hyrwyddo diwylliant o gyfathrebu agored i'r perwyl hwnnw.

Gan weithio'n agos gyda Thîm Rheoli S4C, bydd rhaglen yn cael ei gweithredu i sicrhau newid diwylliannol cadarnhaol lle bynnag bo'r angen o fewn ein sefydliad.

Byddwn yn adolygu pwrpas a gwerthoedd S4C, gyda mewnbwn gan staff S4C ar bob lefel o fewn y sefydliad. Byddwn hefyd yn ystyried sut rydym yn cyfathrebu ein prif amcanion i alluogi

dealltwriaeth well o’n strategaeth. Diben hyn yw sicrhau bod staff yn teimlo perchnogaeth o werthoedd y sefydliad, yn deall ein strategaeth gorfforaethol a'u rôl yn ei chyflawni.

Bydd cynllun Cyfathrebu Mewnol newydd yn cael ei ddatblygu i wella llif gwybodaeth, y berthynas rhwng gwahanol dimoedd, ac i gryfhau lleisiau ein cydweithwyr ar draws pob lefel o'r sefydliad.

Rydym yn bwriadu gweithredu rhaglen hyfforddi ar gyfer rheolwyr ar draws y sefydliad a fydd yn canolbwyntio ar arweinyddiaeth, rheoli effeithiol, a rheoli newid mewn modd cadarnhaol. Bydd pob aelod o staff yn derbyn hyfforddiant allanol a fydd yn canolbwyntio ar adeiladu gwytnwch a delio â newid.

Bydd y Tîm Rheoli yn atebol i’r Bwrdd Unedol am gyflwyno’r rhaglen waith i newid y diwylliant sefydliadol, a bydd dulliau a phrosesau monitro ac adborth rheolaidd yn cael eu rhoi ar waith i ddarparu gwell syniad o forâl staff a llwyddiant y rhaglen hon.
Bydd y Bwrdd Unedol hefyd yn adolygu'r Cod Ymarfer sy'n berthnasol i holl aelodau'r Bwrdd i sicrhau ei fod yn cydymffurfio â'r safonau a'r disgwyliadau uchaf, yn ogystal â gwerthoedd S4C.

Polisïau a Gweithdrefnau

Rydym yn glir bod yn rhaid i ddiwylliant sefydliadol cadarnhaol a pholisïau Adnoddau Dynol effeithiol fynd law-yn-llaw.

Rydym yn adolygu ein polisïau Adnoddau Dynol – gan gynnwys ar chwythu'r chwiban, cwynion, a pharch yn y gweithle – er mwyn sicrhau eu bod yn cyfateb ag arferion gorau.

Rydym am i staff deimlo’n ddigon cyfforddus i godi unrhyw bryderon ac yn hyderus y delir â nhw yn briodol. Byddwn yn ymdrechu i ailsefydlu ymddiriedaeth rhwng staff, rheolwyr, a'r adran Adnoddau Dynol, a byddwn yn cynnal adolygiad allanol o swyddogaethau a gweithdrefnau Adnoddau Dynol S4C i sicrhau eu bod yn gydnaws ag arferion gorau.

Byddwn yn datblygu polisïau newydd lle bo’r angen, gan gynnwys polisi addas ar sut mae S4C yn ymateb i gwynion yn erbyn aelodau anweithredol y Bwrdd.

Llywodraethiant

Fel rhan o'n hymdrechion i sicrhau bod ein trefniadau llywodraethiant yn cydymffurfio ag arferion gorau, byddwn yn comisiynu adolygiad allanol o effeithiolrwydd llywodraethiant. Rydym yn disgwyl ystyriaeth o drefniadau llywodraethiant mewnol S4C - gan gynnwys y Bwrdd a'i bwyllgorau, y Tîm Rheoli, a grwpiau mewnol eraill sydd yn gyfrifol am wneud penderfyniadau - ac i edrych yn benodol ar atebolrwydd a chyfathrebu priodol rhwng y lefelau llywodraethiant mewnol.

Rydym yn disgwyl i ganlyniad yr adolygiad hwn arwain at ddiwygiadau i'n Rheolau Sefydlog ac felly byddwn hefyd yn manteisio ar y cyfle hwn i feincnodi ein Rheolau Sefydlog, gan eu cymharu ag arferion gorau mewn sefydliadau cyfatebol.

Bydd deddfwriaeth sydd i ddod ar ffurf Bil y Cyfryngau hefyd yn gofyn am ddiwygiadau i'n Rheolau Sefydlog. Er bod Awdurdod S4C wedi bod yn gweithredu fel Bwrdd Unedol Cysgodol ar sail weinyddol ers 2018, rydym yn croesawu'r sicrwydd statudol y bydd darpariaethau’r Bil yn ei chynnig o ran trefniadau llywodraethiant S4C.

Rwy’n gobeithio bod yr uchod yn crynhoi ac yn amlinellu sail resymegol y camau gweithredu gytunwyd gan y Bwrdd Unedol, ac yn cyfleu ymroddiad S4C i fynd i’r afael â phryderon a godwyd. Rwyf hefyd yn atodi copi o’r Cynllun Gweithredu, sydd wedi ei gyhoeddi ar wefan S4C.

Os oes gennych chi neu aelod arall o’r Pwyllgor unrhyw gwestiwn ynghylch y Cynllun Gweithredu neu benodiad Prif Weithredwr dros dro, mae croeso ichi gysylltu â mi.

Yr eiddoch yn gywir,

Rhodri Williams
Cadeirydd, S4C

Bwrdd Unedol S4C

Rhaglen Waith: Cynllun Gweithredu S4C

29 Chwefror 2024

	Gweithred	Dyddiadau Targed*		Perchennog	Statws	Nodyn
		Cychwyn	Gorffen			
			ARWEINYDDIAETH			
1.	Penodi Prif Weithredwr dros dro.	24/11/2023	29/02/2024	Aelodau anweithredol	✓	Aelodau Anweithredol wedi cyhoeddi penodiad 29/02/2024.
2.	Recriwtio Prif Weithredwr parhaol.	Yn ddibynnol ar benodi Cadeirydd parhaol newydd.		Aelodau anweithredol		Yn dilyn penderfyniad y Cadeirydd i beidio mynd am ail dymor, bydd angen i DCMS benodi Cadeirydd parhaol newydd cyn i'r unigolyn yna a gweddill yr Aelodau Anweithredol allu cadarnhau penodiad Prif Weithredwr parhaol newydd. Cyfarwyddwr Adnoddau Dynol a'r Ysgrifennydd i wneud gwaith paratoadol cyn hynny, er mwyn cychwyn y broses o recriwtio Prif Weithredwr unwaith bydd DCMS wedi adnabod yr unigolyn maent yn bwriadu penodi fel Cadeirydd parhaol.
			DIWYLLIANT			
3.	Adolygu gwerthoedd S4C	15/03/2024	30/09/2024	Prif Weithredwr dros dro		Cynnal sesiynau cynhwysol gyda staff i drafod ac ail-sefydlu gwerthoedd S4C er mwyn i ni fel sefydliad eu perchnogi a'u cofleidio. Adnodd: Arweinydd allanol
4.	Adolygu pileri'r strategaeth a'u symleiddio	15/03/2024	30/06/2024	Prif Weithredwr dros dro		Cynnal gweithdai i drafod y rhain er mwyn gwella dealltwriaeth pawb o

						beth mae'n golygu i'r sefydliad, timoedd ac unigolion. Adnodd: Mewnol
5.	Adolygu a datblygu cynllun cyfathrebu mewnol effeithiol	01/02/2024	30/04/2024	Cyfarwyddwr Cyfathrebu a Marchnata		Cynnal adolygiad o'r dulliau cyfathrebu presennol, gan gynnwys ymgynghori gyda'r staff am yr hyn sy'n gweithio iddyn nhw. Adnodd: Mewnol
6.	Hyfforddiant i holl aelodau'r Tîm Rheoli a Rheolwyr	01/03/2024	31/12/2024	Cyfarwyddwr Adnoddau Dynol		Creu, darparu ac ymgorffori cynllun hyfforddiant. Adnodd: Hyfforddwyr allanol
7.	Hyfforddiant i holl Staff	01/03/2024	31/12/2024	Cyfarwyddwr Adnoddau Dynol		Creu, darparu ac ymgorffori cynllun hyfforddiant penodol sydd tu allan i'r gwerthusiadau 'busnes fel arfer'. Adnodd: Hyfforddwyr allanol
8.	Adolygu Datblygiad Parhaus	01/03/2024	31/03/2025	Cyfarwyddwr Adnoddau Dynol		Adborth i gael ei gasglu'n chwarterol trwy'r Tîm Trawsnewid/Fforwm Staff/Holiadur Pwls/Cyfarfodydd chwarterol gyda Bectu. Adolygu effeithiolrwydd yr ymgysylltu a'r newid. Addasu cynlluniau yn sgil adborth ble'n berthnasol.
POLISÏAU A GWEITHDREFNAU						
9.	Adolygu polisïau Chwythu'r Chwiban, Parch yn y Gweithle, Disgyblu, a Chwyno S4C.	01/01/2024	31/03/2024	Cyfarwyddwr Adnoddau Dynol		Adolygu'r polisïau presennol, gan ystyried arfer da ac enghreifftiau o bolisïau addas sydd gan sefydliadau eraill, gan dynnu ar arbenigedd annibynnol fel bo angen. Gwahodd mewnbwn hefyd gan Bectu.

						Wrth adolygu, ystyried a oes angen unrhyw bolisïau ychwanegol ar S4C. Hefyd ystyried ymwybyddiaeth o'r polisïau hyn, ac adnabod unrhyw resymau pam na fyddai staff yn dymuno eu defnyddio.
10.	Adolygiad allanol o swyddogaeth a gweithdrefnau Adnoddau Dynol.	15/03/2024	30/06/2024	Prif Weithredwr dros dro		Penodi ymgynghorydd allanol i adolygu prosesau a sicrhau eu bod yn cyd-fynd gydag arfer da er mwyn ail-sefydlu ymddiriedaeth y gweithlu yn yr adran, gan ystyried archwiliad diweddar TIAA i AD.
11.	Datblygu polisi addas ar gyfer delio gyda chwynion am Aelodau Anweithredol.	01/02/2024	31/05/2024	Ysgrifennydd		Edrych ar arfer da sydd gan sefydliadau perthnasol eraill, gan dynnu ar arbenigedd annibynnol fel bo angen.
12.	Adolygu'r Cod Ymarfer ar gyfer aelodau'r Bwrdd Unedol.	01/02/2024	31/03/2024	Ysgrifennydd		Gwirio bod Egwyddorion Nolan yn cael eu cynnwys. Hefyd angen ystyried pa agweddau o'r Cod Ymarfer sy'n berthnasol i aelodau'r Tîm Rheoli nad ydynt yn aelodau gweithredol o'r Bwrdd Unedol.
LLYWODRAETHIANT						
13.	Comisiynu adolygiad allanol o Effeithiolrwydd Llywodraethu.	01/04/2024	30/06/2024	Ysgrifennydd		Adolygiad sy'n edrych ar drefniadau a systemau llywodraethu S4C – gan gynnwys y Bwrdd a'i bwyllgorau, y Tîm Rheoli a strwythurau is oddi fewn i'r sefydliad. Bydd yn adeiladu ar adolygiadau mewnol o effeithiolrwydd y Bwrdd a'i bwyllgorau sy'n digwydd yn flynyddol, ac yn cyd-fynd ag argymhelliad y 'Cyngor Adrodd

						Ariannol' y dylid cynnal adolygiad allanol bob tair blynedd. Bydd angen cytuno ar gylch gorchwyl yr adolygiad gyda'r unigolyn / sefydliad allanol fydd yn ei gynnal, ond bydd disgwyl i'r adolygiad gynnwys ystyriaeth o'r canlynol (ymysg elfennau eraill): • A yw cyfathrebu'n effeithiol rhwng gwahanol haenau oddi fewn i'r sefydliad? • A yw'r penderfyniadau'n cael eu cymryd ar y lefel briodol (hyn yn arbennig o berthnasol yn sgil honiadau bod yr Aelodau Anweithredol yn ymwneud â materion gweithredol; a bod aelodau'r Tîm Rheoli yn meicroreoli).
14.	Adolygu Rheolau Sefydlog y Bwrdd Unedol.	01/05/2024	31/07/2024	Ysgrifennydd		Mae disgwyl y bydd elfennau o'r Adolygiad Effeithiolrwydd Llywodraethu yn berthnasol yma. Bydd hefyd angen edrych ar arfer da sydd gan sefydliadau perthnasol eraill. Ymgynghori gydag unigolion perthnasol – yn fewnol ac yn allanol – a chael cyngor cyfreithiol fel bo'n berthnasol. Mae eisoes bwriad i adolygu'r Rheolau Sefydlog i sicrhau eu bod yn gyson gyda darpariaethau'r Mesur Cyfryngau pan ddaw i rym. Efallai felly y byddai'n briodol i unrhyw ddiwygiadau i'r Rheolau Sefydlog ddod i rym mewn camau – gyda'r rhai sy'n ddibynnol ar newidiadau deddfwriaethol yn dod i rym yn hwyrach.

15.	Creu Cynllun sy'n amlinellu gweithgaredd a chyfrifoldebau meithrin a chynnal perthnasau gyda rhanddeiliaid blaenllaw.	01/03/2024	30/04/2024	Cyfarwyddwr Cyfathrebu a Marchnata		

*__Dyddiadau dangosol yn unig sydd uchod. Bydd angen ail-ystyried yr amserlen gyflawni pan fyddai'r adnoddau hwyluso allanol mewn lle.__

From: Lorena Troughton
Sent: Monday, February 19, 2024 9:37 AM
To: Jewell, Delyth (Aelod o'r Senedd | Member of the Senedd) <Delyth.Jewell@senedd.cymru>
Subject: Toriadau i gyllideb y Sector Treftadaeth / Heritage Sector budget cuts

Annwyl Delyth Jewell AS

Rydym yn ysgrifennu ar ran canghennau Prospect yn Llyfrgell Genedlaethol Cymru, Comisiwn Brenhinol Henebion Cymru ac Amgueddfa Cymru i fynegi ein pryderon dybryd am y toriadau arfaethedig i'n cyllidebau.

Fel y gwyddoch efallai, mae pob corff treftadaeth ar hyn o bryd yn wynebu toriadau sylweddol i'n cyllidebau yn y flwyddyn ariannol sydd i ddod ac o bosib y nesaf. Rydym yn disgwyl toriadau o rhwng 10.5% a 22% i'n Cymorth Grant. Mae hyn yn dilyn dros ddegawd o galedi, tangyllido cronig a thoriadau. Mae hwn yn gyferbyniad llwyr i benderfyniad Llywodraeth yr Alban i fuddsoddi yn y sector treftadaeth drwy ddyfarnu cynnydd o 4.2%.

Er ein bod yn cydnabod bod yn rhaid i Lywodraeth Cymru wneud penderfyniadau ariannol anodd ar hyn o bryd, cyfran gymharol fach o wariant Llywodraeth Cymru yw'r grantiau hyn, sef tua 0.02% yn unig o'u cyllideb gyffredinol. Fodd bynnag, bydd effaith y toriadau hyn yn y gyllideb yn cael effaith drychinebus ar y sector treftadaeth a diwylliant yng Nghymru.

Bydd y toriadau yn arwain at weithlu llawer llai, gan arwain at golli sgiliau ac arbenigedd yn barhaol. Bydd hyn yn effeithio ar allu pob corff i gynnal ein gwasanaethau a'n gweithgareddau, gan o bosib peryglu cenadaethau'r Siarteri Brenhinol.

Mae'r sgiliau, arbenigedd a'r wybodaeth arbenigol hyn yn hanfodol i gyflawni swyddogaethau sylfaenol o ofalu am, diogelu a darparu mynediad i gasgliadau cenedlaethol, treftadaeth Cymru a chyflwyno'r wyddoniaeth sy'n sail i gadwraeth natur yng Nghymru. Hebddynt, efallai na fydd hyn yn bosibl mwyach.

Mae'r tri chorff hefyd yn darparu gwasanaethau hanfodol eraill ac yn gwneud cyfraniadau amhrisiadwy i fywyd yng Nghymru. Rydym yn darparu mynediad am ddim i wybodaeth; trwy ddigwyddiadau a gweithgareddau, rydym yn cyfrannu at wella lles ac iechyd; ac mae ein gweithgareddau gydag ysgolion, colegau a phrifysgolion yn cyfoethogi addysg yng Nghymru. Rydym hefyd yn cyfrannu'n uniongyrchol at ddatblygiad economaidd Cymru drwy ddenu miliynau o ymwelwyr bob blwyddyn.

Ymhellach, bydd y toriadau yn peryglu ein gallu i ymgymryd â llawer o weithgareddau pwysig sy'n cyfrannu at nodau a deddfwriaeth Llywodraeth Cymru ei hun, gan gynnwys Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru), Deddf yr Amgylchedd (Cymru) a Chynllun Gweithredu Cymru Wrth-hiliol Cymru a'r rhaglen lywodraethu.

Heb ymyrraeth brys, gall treftadaeth a diwylliant, yn ogystal â gwytnwch amgylcheddol yng Nghymru, gael eu difrodi y tu hwnt i'w hachub. Ysgrifennwn atoch felly, i ofyn am eich cefnogaeth i annog Llywodraeth Cymru i wrthdroi eu penderfyniad i dorri cyllid ac i'n helpu i achub treftadaeth a diwylliant yng Nghymru.

Julian Carter (Cadeirydd Amgueddfa Cymru Adran Treftadaeth)

Katherine Slade (Ysgrifennydd Amgueddfa Cymru Adran Treftadaeth)

Megan Ryder (Cadeirydd Comisiwn Brenhinol Henebion Cymru)

Meilyr Powel (Ysgrifennydd Comisiwn Brenhinol Henebion Cymru)

Siôn England (Cadeirydd Llyfgell Genedlaethol Cymru)

Lorena Troughton (Ysgrifennydd Llyfgell Genedlaethol Cymru)

Mark Drakeford AS/MS
Prif Weinidog Cymru
First Minister of Wales

Vaughan Gething AS/MS
Gweinidog yr Economi
Minister for Economy

Jeremy Miles AS/MS
Gweinidog y Gymraeg ac Addysg
Minister for Education and Welsh Language

Dawn Bowden AS/MS
Dirprwy Weinidog y Celfyddydau, Chwaraeon a Thwristiaeth
Deputy Minister for Arts, Sport and Tourism

Llywodraeth Cymru
Welsh Government

MA/VG/0463/24

Delyth Jewell AS
Cadeirydd
Y Pwyllgor Diwylliant, Cyfathrebu, y Gymraeg, Chwaraeon a Chysylltiadau Rhyngwladol
Senedd Cymru
Bae Caerdydd
Caerdydd
CF99 1SN

1 Mawrth 2024

Annwyl Delyth

Ysgrifennwn atoch mewn perthynas ag Adroddiad y Pwyllgor Diwylliant, Cyfathrebu, y Gymraeg, Chwaraeon a Chysylltiadau Rhyngwladol – Craffu ar Gyllideb Ddrafft Llywodraeth Cymru ar gyfer 2024-5.

Hoffem ddiolch i aelodau'r Pwyllgor am ystyried y pwnc ac am gyhoeddi'r adroddiad.

Ynghlwm mae ymateb ysgrifenedig gan Lywodraeth Cymru i'r adroddiad hwn. Mae'n cynnwys ymatebion i bob un o'r 12 argymhelliad a wnaed gan y Pwyllgor a hefyd yr wybodaeth ychwanegol y gofynnwyd amdani ynghylch cyllidebau'r cyrff hyd braich.

Bae Caerdydd • Cardiff Bay
Caerdydd • Cardiff
CF99 1SN

Canolfan Cyswllt Cyntaf / First Point of Contact Centre:
0300 0604400
Gohebiaeth.Vaughan.Gething@llyw.cymru
Correspondence.Vaughan.Gething@gov.wales

Rydym yn croesawu derbyn gohebiaeth yn Gymraeg. Byddwn yn ateb gohebiaeth a dderbynnir yn Gymraeg yn Gymraeg ac ni fydd gohebu yn Gymraeg yn arwain at oedi.

We welcome receiving correspondence in Welsh. Any correspondence received in Welsh will be answered in Welsh and corresponding in Welsh will not lead to a delay in responding.

Yn gywir

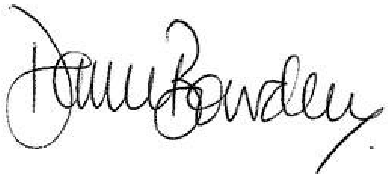

Vaughan Gething AS/MS
Gweinidog yr Economi
Minister for Economy

Dawn Bowden AS/MS
Dirprwy Weinidog y Celfyddydau, Chwaraeon a Thwristiaeth
Deputy Minister for Arts, Sport and Tourism

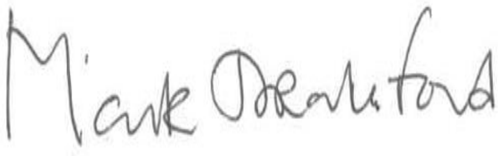

Jeremy Miles AS/MS
Gweinidog y Gymraeg ac Addysg
Minister for Education and Welsh Language

Mark Drakeford AS/MS
Prif Weinidog Cymru
First Minister of Wales

Adroddiad y Pwyllgor Diwylliant, Cyfathrebu, y Gymraeg, Chwaraeon a Chysylltiadau Rhyngwladol - Craffu ar Gyllideb Ddrafft Llywodraeth Cymru 2024-25

Rydym yn dymuno diolch i aelodau'r Pwyllgor Diwylliant, Cyfathrebu, y Gymraeg, Chwaraeon a Chysylltiadau Rhyngwladol am eu hadroddiad ar 'Graffu ar Gyllideb Ddrafft Llywodraeth Cymru 2024-25'.

At hynny, ysgrifennodd Cadeirydd y Pwyllgor ar 19 Chwefror gyda chais pellach am wybodaeth am gyllidebau'r cyrff hyd braich.

Rydym wedi nodi ein hymatebion i argymhellion unigol yr adroddiad a'r ohebiaeth bellach isod.

Argymhelliad 1. Rhaid i Lywodraeth Cymru ysgrifennu at y Pwyllgor i ddarparu dadansoddiadau diwygiedig ar gyfer y gyllideb Ymgysylltu Rhyngwladol a dylai hyn gyfateb i'r dyraniad o £2,658,600 a nodir yn ail gyflwyniad ysgrifenedig y Prif Weinidog.

Ymateb: Derbyn
Mae'r dadansoddiad ar gyfer cyllideb Ymgysylltu Rhyngwladol 2024-25 wedi'i ddarparu fel a ganlyn:

Cynllun Gweithredu Perthnasoedd a Rhwydweithiau Rhanbarthol	£350,635
Cynllun Gweithredu Diplomyddiaeth Gyhoeddus a Chymell Meddal	£948,400
Gweithgaredd Trawsbynciol	£1,359,565
CYFANSWM	£2,658,600

Yn y blynyddoedd diwethaf, dyrannwyd cyllideb yn benodol i ariannu'r gweithgaredd yn y cynllun gweithredu ar gyfer Cymry ar Wasgar. Mae ymgysylltu â'r Cymry ar wasgar bellach yn cael ei brif ffrydio yn y gweithgaredd ymgysylltu rhyngwladol ehangach, yn hytrach na chael llinell ariannu ar wahân, oherwydd newid yn y ffordd y caiff y gwaith hwn ei wneud. Mae'r gwaith hwn bellach yn cael ei wneud drwy ein rhwydwaith o swyddfeydd tramor, yn ogystal â thrwy'r ddau gynllun gweithredu arall a'n gweithgareddau trawsbynciol, heb ddyraniad cyllideb penodol.

Ni allwn bob amser gynllunio a dyrannu cyllideb ar gyfer pob sefyllfa; felly, rydym yn parhau i gadw hyblygrwydd rhwng gweithgareddau o fewn y cyllidebau i ymateb i ddigwyddiadau pan fyddant yn digwydd. Mae'r dull hyblyg ac ymatebol hwn wedi golygu ein bod, yn flaenorol, wedi gallu ymateb yn gadarnhaol i gyfleoedd annisgwyl i godi proffil Cymru wrth iddynt ymddangos, gan ailflaenoriaethu cyllid.

Argymhelliad 2. Yng ngoleuni cyhoeddiad y Prif Weinidog y bydd yn gadael ei swydd cyn bo hir, rydym yn argymell y dylai'r Gweinidog a fydd yn gyfrifol am Gysylltiadau Rhyngwladol yn Llywodraeth nesaf Cymru, fynd i gyfarfodydd craffu ar Gyllidebau Drafft yn y dyfodol yn cnawd. Bydd hyn yn sicrhau cydraddoldeb i'r maes polisi hwn â phortffolios Gweinidogol eraill. Rydym hefyd yn argymell y dylai'r wybodaeth a ddarperir yn y dyfodol gynnwys:

- Dadansoddiadau cynhwysfawr o wariant a gynllunnir o fewn y BEL gan gynnwys Ymgysylltu Rhyngwladol a Swyddfeydd Rhyngwladol;

- Gwybodaeth yn ymwneud ag allbynnau, canlyniadau, effeithiau a gwerth am arian ar gyfer pob maes gwariant o fewn y BEL Cysylltiadau Rhyngwladol

- Dyraniadau a chymariaethau â gwariant a gynlluniwyd ar gyfer y flwyddyn nesaf yn erbyn y flwyddyn flaenorol; ac

- Amlinelliad o heriau pellach posibl a blaenoriaethau y gallai fod angen i Lywodraeth Cymru eu gwneud yn y blynyddoedd i ddod.

Ymateb:
Mater i'r Prif Weinidog newydd ei ystyried fydd hwn ac ni ellir ei dderbyn na'i wrthod ar hyn o bryd.

Argymhelliad 3. Dylai Llywodraeth Cymru esbonio pam mae wedi gofyn i bartneriaid strategol gyflwyno cynlluniau ymgysylltu a chyflawni mor hwyr â chwarter cyntaf 2024.

Ymateb: Derbyn
Rydym yn cwrdd â'n partneriaid strategol yn aml drwy gydol y flwyddyn. Yn ystod y sgyrsiau hyn, rydym yn adolygu ffrydiau gwaith presennol gan drafod rhaglenni gwaith yn y dyfodol a chyfleoedd ar gyfer ymgysylltu rhyngwladol er mwyn i'n partneriaid ddatblygu eu cynlluniau cyflawni drafft.

Rhan fawr o waith ein partneriaid strategol yw cefnogi gweithgaredd rhyngwladol ehangach Llywodraeth Cymru, er enghraifft, blynyddoedd thema "Cymru yn..." a Dydd Gŵyl Dewi. Mae'n hanfodol bod swyddogion y llywodraeth yn gallu datblygu'r strategaeth a'r rhaglen fframwaith ar gyfer y gweithgareddau hyn cyn gwahodd partneriaid strategol i gyfrannu a chadarnhau eu cefnogaeth. Mae hyn hefyd yn sicrhau ein bod yn gallu gwerthuso effaith gweithgareddau ein partneriaid yn y flwyddyn ariannol bresennol i benderfynu pa rai sydd wedi sicrhau'r elw gorau ar fuddsoddiad ac a yw'r rhain yn briodol i'w defnyddio/addasu ar gyfer blynyddoedd i ddod.

Argymhelliad 4. Dylai Llywodraeth Cymru, fel rhan o’r gwaith o gasglu gwybodaeth am effaith toriadau i’r gyllideb ar dargedau Cymraeg 2050, ddarparu asesiad o effaith bosibl penderfyniadau cyllido ar nifer y dysgwyr sy'n gallu cael gafael ar ddarpariaeth ôl-16 yn Gymraeg, ac, yn benodol, prentisiaethau.

Ymateb: Derbyn

Rydym yn cytuno â’r angen i asesu effaith bosibl penderfyniadau cyllido ar gyfer blwyddyn ariannol 2024-25 ar nifer y dysgwyr sy’n gallu cael gafael ar ddarpariaeth ôl-16 Cymraeg, ac yn benodol, prentisiaethau. Rydym wedi cynnal trafodaethau cychwynnol gyda’r Coleg Cymraeg a byddwn yn cyflwyno rhagor o wybodaeth i’r Pwyllgor erbyn diwedd mis Mawrth.

Argymhelliad 5. Mae’n rhaid i Lywodraeth Cymru ddarparu asesiad o effaith gwariant ar y Gymraeg ar draws portffolios y llywodraeth, a nodi sut y mae’n bwriadu monitro effaith penderfyniadau gwariant ar draws meysydd polisi yng Nghyllidebau Drafft y dyfodol.

Ymateb: Derbyn

Rydym eisoes wedi amlinellu gwybodaeth sylweddol am effaith gwariant fel rhan o’n Cyllideb Ddrafft ar gyfer 2024-25. Rydym yn adrodd ar fonitro a chyflawni canlyniadau drwy adroddiad y Rhaglen Lywodraethu. Yn ychwanegol, drwy gydol y flwyddyn rydym yn cyhoeddi amrywiaeth o wybodaeth am fonitro a chanlyniadau meysydd polisi ar ein gwefan. Rydym yn fodlon ystyried gwelliannau o ran asesu effeithiau penderfyniadau gwario drwy ein gwaith ar Gynllun Gwella’r Gyllideb, gan gynnwys yr adolygiad o’r Asesiad Effaith Integredig Strategol sy’n cydnabod bod rhaid i newidiadau o’r fath fod yn gymesur ac y dylid eu hystyried hefyd drwy unrhyw newidiadau i Brotocol y Gyllideb.

Argymhelliad 6. Rhaid i Lywodraeth Cymru esbonio sut y gwnaeth gyfrif am y swyddogaethau statudol ychwanegol o fewn cylch gwaith Comisiynydd y Gymraeg, wrth benderfynu lleihau'r gyllideb yn unol â Chomisiynwyr eraill.

Ymateb: Derbyn

Penderfynwyd ar draws y Llywodraeth i ostwng cyllidebau pob un o’r pedwar Comisiynydd statudol yng Nghymru 5%. Ystyriwyd natur gwaith y Comisiynydd, ond roedd rhaid inni wneud penderfyniadau cyllidebol anodd ar draws Llywodraeth Cymru er mwyn diogelu gwasanaethau rheng flaen allweddol fel gofal iechyd a llywodraeth leol. Mae Gweinidog y Gymraeg ac Addysg wedi trafod effaith y toriad gyda’r Comisiynydd. Mae’n bwriadu rheoli’r pwysau ar y gyllideb staffio drwy beidio â llenwi swyddi gwag, ond nid oes ganddi unrhyw gynlluniau i ddileu swyddi. Mae’r Comisiynydd wedi ein sicrhau na fydd y gostyngiad yn effeithio ar ei chyfrifoldebau

statudol craidd; bydd y gwaith o reoleiddio’r system safonau yn parhau ar yr un raddfa â’r gwaith o geisio cynyddu’r defnydd o wasanaethau Cymraeg.

Mae gan y Comisiynydd hefyd y pŵer i ymyrryd mewn achosion cyfreithiol ac efallai y bydd rhaid iddi amddiffyn penderfyniadau yn Nhribiwnlys y Gymraeg. Nid yw’n bosibl rhagweld y gwariant hwn oherwydd gall amrywio’n fawr o flwyddyn i flwyddyn yn dibynnu ar yr hyn sy’n codi. Er ein bod yn hyderus y gall y Comisiynydd gyflawni ei swyddogaethau rheoleiddio o fewn ei chyllideb ar gyfer 2024-25, nid yw’n bosibl i’r Comisiynydd amcangyfrif a fydd angen cyllid ychwanegol y tu hwnt i’w chyllideb a’i chronfeydd wrth gefn i ariannu achosion cyfreithiol. Os bydd gwariant ar achosion cyfreithiol yn mynd y tu hwnt i’w chyllideb refeniw a’i chronfeydd wrth gefn, bydd rhaid i’r Comisiynydd geisio cyllid ychwanegol yn ystod y flwyddyn a byddwn yn ystyried hynny os bydd yn codi.

Argymhelliad 7. Mae’n rhaid i Lywodraeth Cymru esbonio sut y mae wedi adolygu gallu Comisiynydd y Gymraeg i ddarparu y tu hwnt i’w swyddogaethau statudol, a pha rai ohonynt allai ddod i ben os na fyddai cyllid ar gael.

Ymateb: Derbyn

Yn ogystal â rheoleiddio’r system safonau, prif swyddogaeth statudol y Comisiynydd yw hybu a hwyluso’r defnydd o’r Gymraeg. Mewn Memorandwm Cyd-ddealltwriaeth rhwng y Comisiynydd a Llywodraeth Cymru, cytunwyd y byddai’r Comisiynydd, yn ogystal â rheoleiddio’r system safonau, yn arwain ar gynyddu’r defnydd o’r Gymraeg o fewn y trydydd sector, banciau, archfarchnadoedd a busnesau mawr.

Bydd y Comisiynydd yn cael un aelod o staff yn llai yn yr adran sy’n gweithio gyda busnesau a’r trydydd sector (o 5 aelod o staff i 4). Ni fydd ei gwaith gyda busnesau a’r trydydd sector yn dod i ben, ond yn naturiol bydd rhywfaint o ostyngiad er mwyn ystyried y gostyngiad yn nifer yr aelodau staff. Fodd bynnag, bydd y Comisiynydd yn blaenoriaethu’r cyrff y mae’n gweithio gyda nhw fel y gall ei hadnoddau gael yr effaith fwyaf posibl ar gynyddu’r defnydd o’r Gymraeg. Bydd y Comisiynydd hefyd yn gwneud gostyngiad bach yng nghyllideb ei rhaglenni a fydd yn golygu toriadau i rai ymgyrchoedd.

Argymhelliad 8. Dylai Llywodraeth Cymru ganfod pa ymrwymiadau gwario y gellid eu hoedi ac i'r cyllid hwnnw gael ei ailgyfeirio i ddiogelu'r casgliadau cenedlaethol.

Ymateb: Derbyn

Er ein bod yn wynebu cyfnod economaidd heriol iawn, bydd Llywodraeth Cymru yn parhau i wneud popeth o fewn ei gallu i gefnogi ein sefydliadau diwylliannol, sydd o bwys arwyddocaol i bobl Cymru. Cafodd cyllid ychwanegol o £922,000 ei ddyrannu yn 2023/24 i Amgueddfa Cymru ar gyfer prosiectau ac eitemau a fydd yn ei helpu i fynd i’r afael â rhai o’u problemau cynnal a chadw hirdymor hysbys, uwchraddio ei hystad a chaniatáu iddi gynhyrchu incwm pellach.

Argymhelliad 9. Dylai Llywodraeth Cymru wneud diogelu'r casgliadau cenedlaethol yn genhadaeth drawslywodraethol, a chanfod pa wariant y gellir ei ailddyrannu mewn adrannau eraill y llywodraeth i ddiogelu'r casgliadau cenedlaethol.

Ymateb: Derbyn mewn Egwyddor

Mae sefydliadau diwylliannol Cymru, a'r casgliadau y maent yn eu cadw ar ran pob un ohonom, yn rhan annatod o'n cymdeithas a'n llesiant. Mae pob Gweinidog wedi gorfod gwneud dewisiadau amlwg a phoenus ac rydym wedi ail-lunio cynlluniau gwario'n radical i ganolbwyntio cyllid ar y gwasanaethau cyhoeddus craidd. Er gwaethaf hyn, rydym yn parhau i ystyried diogelwch y casgliadau cenedlaethol o ddifrif. Dyna pam y gwnaethom ddarparu cyllideb gyfalaf uwch i Amgueddfa Cymru a'r Llyfrgell Genedlaethol, sy'n cael ei chynnal yn 2024/25. Rydym hefyd wedi darparu cyllid ychwanegol i alluogi Amgueddfa Cymru a'r Llyfrgell Genedlaethol i uwchraddio eu hystadau. Rydym yn wynebu cyfnod economaidd heriol; fodd bynnag, byddwn yn parhau i wneud popeth o fewn ein gallu i gefnogi ein sefydliadau diwylliannol a diogelu'r casgliad cenedlaethol.

Argymhelliad 10. Dylai Llywodraeth Cymru ddechrau trafodaethau brys gyda chyrff hyd braich i ddiwygio eu llythyrau cylch gwaith cyn y flwyddyn ariannol sydd i ddod, er mwyn sicrhau bod yr hyn a ofynnir ohonynt yn realistig yng ngoleuni cyllidebau llai.

Ymateb: Derbyn

Rydym eisoes yn cynnal trafodaethau gyda Chyrff Hyd Braich yn y sector Diwylliant a Chwaraeon ynghylch adolygu llythyrau cylch gwaith tymor y llywodraeth. Bydd y rhain yn cael eu diweddaru lle bo'n briodol i adlewyrchu'r gyllideb ddrafft, i sicrhau bod ein cyrff hyd braich yn parhau i gyflawni ein hymrwymiadau yn y Rhaglen Lywodraethu ac yn anrhydeddu'r Cytundeb Cydweithio â Phlaid Cymru, cyn belled ag y bo modd.

Argymhelliad 11. Dylai Llywodraeth Cymru ailystyried y gostyngiad arfaethedig yng nghyllideb Comisiwn Brenhinol Henebion Cymru o 22 y cant i 10 y cant. Dylai hefyd amlinellu pa gymorth ariannol y gall ei ddarparu ar gyfer rhaglen ddiswyddo wirfoddol.

Ymateb: Derbyn mewn Egwyddor

Mewn perthynas â setliad cyllideb Comisiwn Brenhinol Henebion Cymru, mae Llywodraeth Cymru wedi ystyried yr holl adborth a gafwyd, gan gynnwys yr adborth o sesiynau craffu'r Pwyllgor, yn ofalus iawn.

Mae'r Gyllideb Derfynol yn cynnwys £1.4m ychwanegol i Cadw a Chomisiwn Brenhinol Henebion Cymru gan ddarparu cydraddoldeb i'r cyrff hyn o ran gostyngiadau ar draws cyrff hyd braich eraill o 10.5%.

Rydym wedi gorfod gwneud dewisiadau anodd yn y cyllidebau ar gyfer ein cyrff hyd braich. Nid ar chwarae bach y gwnaethpwyd y dewis hwn, ond roedd ei angen er mwyn diogelu gwasanaethau craidd. Wrth i'r cyrff hyn fwrw ymlaen â'u setliadau newydd, byddwn yn gweithio'n agos gyda nhw i reoli'r effeithiau hyn.

Rydym wedi cytuno ag Aelod Dynodedig Plaid Cymru bod rhaid inni ganolbwyntio ar gefnogi swyddi yn y byrdymor a'r hirdymor. Roeddem yn cytuno y dylid addasu'r refeniw a ddyrannwyd at ddibenion gwahanol er mwyn cyflawni'r strategaeth ddiwylliant yn 2024/25 i liniaru yn erbyn effaith colli swyddi yn Amgueddfa Cymru, Llyfrgell Genedlaethol Cymru, Cyngor Celfyddydau Cymru a'r sector celfyddydau ehangach. Byddwn hefyd yn darparu cyllid ychwanegol yn 2023/24 ar gyfer cynlluniau diswyddo yn y cyrff hyd braich Diwylliannol.

Argymhelliad 12. Dylai Llywodraeth Cymru amlinellu sut mae'n monitro a sicrhau bod llywodraeth leol yn bodloni disgwyliadau Gweinidogol o ran gwasanaethau diwylliannol a hamdden.

Ymateb: Derbyn mewn Egwyddor

Caiff y rhan fwyaf o'r cyllid a ddarperir i Awdurdodau Lleol drwy'r setliad refeniw llywodraeth leol heb ei neilltuo sy'n golygu bod gan Awdurdodau Lleol, fel cyrff a etholir yn uniongyrchol, gyfrifoldeb i wneud eu penderfyniadau eu hunain ar ddefnyddio cyllid i gyflawni eu cyfrifoldebau statudol a blaenoriaethau ac anghenion eraill. Mae Awdurdodau Lleol yn ymgysylltu â'u cymunedau ynghylch blaenoriaethau ar gyfer eu cyllideb. Mae Llywodraeth Cymru yn cyhoeddi gwybodaeth fanwl am wariant gan awdurdodau lleol ar draws eu holl wasanaethau, gan gynnwys darpariaeth ddiwylliannol a hamdden.

Mae swyddogion Llywodraeth Cymru yn mynychu cyfarfodydd Prif Swyddogion Hamdden Cymru i drafod materion sy'n ymwneud â darparu chwaraeon a hamdden, gan gynnwys y camau gweithredu sy'n mynd i'r afael â'r argymhelliad yn adroddiad y Senedd ar Wasanaethau Hamdden a Llyfrgelloedd a gyhoeddwyd yr haf diwethaf i gynnal adolygiad cyflym o gyflwr presennol y ddarpariaeth hamdden gyhoeddus yng Nghymru. Yn dilyn hyn, bydd Llywodraeth Cymru yn ymgysylltu â'r partneriaid allweddol a nodwyd yn yr adroddiad, i benderfynu a oes bylchau yn yr asesiad hwn ac i ystyried a oes angen adolygiad ehangach i asesu'r cyfleoedd ar gyfer gwella gwasanaethau hamdden.

Mae Chwaraeon Cymru, fel corff hyd braich Llywodraeth Cymru ar gyfer darparu chwaraeon, hefyd yn cael trafodaethau rheolaidd ag awdurdodau lleol am gyfleusterau chwaraeon a hamdden yng nghyd-destun eu rhaglen buddsoddi cyfalaf.

<u>Cwestiynau pellach mewn perthynas â chyrff hyd braich:</u>

Rydych wedi gofyn am yr wybodaeth ganlynol mewn perthynas â'r sefydliadau a ganlyn: Chwaraeon Cymru, Llyfrgell Genedlaethol Cymru, Amgueddfa Cymru, Comisiwn Brenhinol Henebion Cymru a Chyngor Llyfrau Cymru.

- Lefel y gostyngiadau yn y gyllideb y gofynnwyd i gyrff hyd braich yn eich cylch gwaith gynllunio ar eu cyfer tra roedd swyddogion yn paratoi'r Gyllideb Ddrafft ar gyfer 2024-25.

- Pa wybodaeth y mae eich swyddogion wedi gofyn amdani gan gyrff hyd braich i lywio'r gostyngiadau yn y gyllideb a amlinellir yn y Gyllideb Ddrafft ar gyfer 2024-25.

- Pa sicrwydd y gallwch ei roi inni fod lefel y gostyngiadau sy'n cael eu cynnig ar gyfer 2024-25 yn ostyngiad "unwaith-ac-am-byth" i'r cyrff o fewn eich cylch gwaith gweinidogol, ac nid y cam cyntaf tuag at doriad "dwy flynedd".

Wrth gynllunio ar gyfer Cyllideb 2024-25, roeddem yn wynebu sefyllfa ariannol eithriadol o anodd – yr anoddaf ers dechrau datganoli. Roeddem yn y sefyllfa hon oherwydd y lefelau chwyddiant uchaf erioed ar ôl y pandemig; gan fod llywodraethau olynol y DU wedi camreoli'r economi a chyllid cyhoeddus dros y 13 blynedd diwethaf ac oherwydd ymrwymiadau heb eu hariannu a wnaed gan Lywodraeth y DU, yn enwedig yng nghyswllt taliadau'r sector cyhoeddus.

Roedd rhaid inni gynllunio ar gyfer dim cyllid ychwanegol gan Lywodraeth y DU, ac roedd Gweinidogion Cymru yn wynebu dewisiadau anodd ynghylch pa feysydd i flaenoriaethu cyllid a sut i ail-lunio Cyllidebau'r dyfodol. O fewn y cyllid a oedd ar gael, ceisiodd y Gweinidogion ddiogelu gwasanaethau cyhoeddus rheng flaen cyn belled ag y bo modd, a thargedu cymorth tuag at y rhai â'r angen mwyaf.

O ganlyniad, cynhaliwyd trafodaethau gyda'r cyrff hyd braich sydd â'r cyllidebau mwyaf (Chwaraeon Cymru, Llyfrgell Genedlaethol Cymru, Amgueddfa Cymru, Comisiwn Brenhinol Henebion Cymru) yn benodol er mwyn eu cefnogi i gynllunio ar gyfer amrywiaeth o senarios yn ymwneud â chyllideb, gydag amrywiaeth o opsiynau yn cynnwys cyllideb yr un fath â'r blynyddoedd diwethaf neu gyllideb sydd â gostyngiad o 22%. Bu swyddogion hefyd yn cysylltu â Chyngor Llyfrau Cymru sydd hefyd wedi cael toriad o 1.5% fel rhan o'r gostyngiad yng nghyllideb Cymru Greadigol ar gyfer 2024/25.

Bydd unrhyw ddyraniadau yn y dyfodol yn dod o dan broses y gyllideb flynyddol, ac ni allwn gadarnhau a fydd angen gwneud rhagor o newidiadau nes bydd gennym yr wybodaeth berthnasol gan Lywodraeth y DU am ein setliad ar gyfer 2025 a'r tu hwnt.

Cyngor Tref ABERYSTWYTH Town Council

11 Stryd y Popty / Baker Street
Aberystwyth
SY23 2BJ

council@aberystwyth.gov.uk
www.aberystwyth.gov.uk
01970 624761

Maer Aberystwyth Mayor: Y Cyng. / Cllr. Kerry Ferguson

Delyth Jewell AS
Cadeirydd y Pwyllgor Diwylliant, Cyfathrebu, y Gymraeg, Chwaraeon a Chysylltiadau Rhyngwladol
Senedd Cymru
Bae Caerdydd
Caerdydd
CF99 1SN

Aberystwyth Town Council
11 Stryd Y Popty
Aberystwyth
Ceredigion
Cymru
SY23 2BJ

4 Mawrth 2024

Annwyl Gadeirydd,

Rydym yn ysgrifennu ar ran trigolion Aberystwyth, cartref Llyfrgell Genedlaethol Cymru. Ysgrifennwn yn gofyn ichi ddefnyddio pob modd posibl i gynyddu'r gyllideb celfyddydau a diwylliant sy'n gysylltiedig â Llyfrgell Genedlaethol Cymru ac Amgueddfa Cymru.

Mae gan dref Aberystwyth boblogaeth o 14,648 (Cyfrifiad 2021), mae'n gyfoethog o ran hanes a diwylliant ac mae'n gartref i un o Brifysgolion mwyaf mawreddog Cymru. Mae'r iaith Gymraeg yn elfen hollbwysig o fywyd bob dydd ac yn cael ei dathlu trwy gerddi, caneuon ac arddangosiadau o falchder ledled y dref. Fel Cyngor Tref, rydym yn eiriol dros ein cymuned ac yn parhau i sicrhau bod gwasanaethau lleol yn cael eu diogelu. Rydym yn gwneud ein gorau glas i ddenu buddsoddiad, cefnogi busnesau lleol a chynnal ein parciau, tiroedd ac ardaloedd cymunedol i bawb eu mwynhau. Mae hyn yn cynnwys ein Llyfrgell Genedlaethol, sy'n sefyll yn falch dros ein tref wych.

Rydym yn cydnabod bod Llywodraeth Cymru mewn sefyllfa gyllidol annymunol, diolch i weithredoedd 14 mlynedd o lymder yn San Steffan; fodd bynnag, mae'r gyllideb arfaethedig ar gyfer Llyfrgell Genedlaethol Cymru ac Amgueddfa Cymru yn annerbyniol.

Mae undebau llafur y PCS a Prospect, sy'n cynrychioli aelodau yn y ddau leoliad, yn rhybuddio am golli swyddi oherwydd y setliad cyllideb hwn. Byddwn yn cyfeirio at Lyfrgell Genedlaethol Cymru yn benodol fel y mae'n ymwneud ag Aberystwyth. Mae'r posibilrwydd o golli swyddi a chapasiti yn peri pryder mawr i ni. Mae hyn yn effeithio ar y gweithwyr unigol a'r gymuned ehangach, yr economi leol, dyfodol diwylliant Cymru, y sefydliadau eu hunain, a chenedlaethau'r dyfodol.

Bydd colli swyddi yn Llyfrgell Genedlaethol Cymru yn effeithio ar ein cymuned mewn sawl ffordd. Bydd colli cyflogau yn effeithio ar ein heconomi a busnesau lleol; bydd colli sgiliau a gallu yn atal twristiaeth lenyddol ac ymchwil, ac o bosibl niferoedd myfyrwyr ym Mhrifysgol Aberystwyth; bydd colli staff a chapasiti yn cael effaith negyddol ar y Gymraeg; bydd lleihau capasiti yn cael effaith negyddol uniongyrchol ar ein treftadaeth a'n diwylliant.

Bydd colledion capasiti yn Llyfrgell Genedlaethol Cymru hefyd yn effeithio ar y sefydliadau dan sylw. Bydd sgiliau ac arbenigedd allweddol yn cael eu colli, a all gymryd degawdau i'w hailadeiladu. Bydd toriadau ar weithrediadau presennol yn effeithio ar gapasiti prosiectau a chynigion y mae Cyngor Tref Aberystwyth wedi bod yn falch o'u cefnogi, megis y gwaith parhaus o godi ymwybyddiaeth a digideiddio Deiseb Heddwch Menywod Cymru, a drafodwyd yn ddiweddar yn y Senedd.

Bydd colli swyddi a chyllid yn Llyfrgell Genedlaethol Cymru hefyd yn cael effeithiau eilaidd a thrydyddol ar y genedl gyfan:

Fel Cyngor, rydym yn rhannu pryder nad yw'r colledion swyddi hyn a cholli sgiliau a chapasiti ym mhrif sefydliadau diwylliannol a hanesyddol Cymru yn cyd-fynd â rhai o nodau datganedig Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol 2015, sef "Cymru o Ffynnu. Diwylliant a'r Gymraeg yn Ffynnu", "Cymru o Gymunedau Cydlynol", "Cymru Iewyrchus", a "Cymru Gydnerth".

Gall rhaglenni Allgymorth ac Addysg, sy'n hanfodol i ddealltwriaeth cenedlaethau'r dyfodol o Gymru, fod dan fygythiad hefyd.

Bydd colli capasiti yn golygu llai o ymwelwyr ag Aberystwyth a Chymru, ond mae'n debygol hefyd llai o'r ymchwil a'r prosiectau arloesol y mae Prifysgol Aberystwyth a Llyfrgell Genedlaethol Cymru wedi meithrin enw da yn eu cylch.

Mae Cyngor Tref Aberystwyth ar hyn o bryd yn arwain cais i wneud Aberystwyth yn "Ddinas Lên", a fyddai, o'i chaniatáu, y gyntaf yng Nghymru. Bydd toriadau i Lyfrgell Genedlaethol Cymru yn cael effaith negyddol ar y cais hwn.

Mae Cyngor Tref Aberystwyth wedi bod yn falch o gefnogi'r ceisiadau cynllunio a'r buddsoddiadau y mae Llyfrgell Genedlaethol Cymru wedi'u gwneud i wneud eu hunain yn Net Sero. Mae Llyfrgell Genedlaethol Cymru wedi dangos ei hun fel arweinydd yn y maes hwn, ac nid yw lleihau cyllid yn gymhelliant i dorri tir pellach ar yr angen cynyddol bwysig i sicrhau bod ein sefydliadau yn gallu gwrthsefyll yr hinsawdd.

Mae Cyngor Tref Aberystwyth yn gofyn, ar ran ein trigolion a'n sefydliadau, ein heconomi leol a'n diwylliant Cymreig, ichi adolygu'r gostyngiadau cyllid arfaethedig, a bod Llywodraeth Cymru a'r Senedd yn gweithio'n rhagweithiol gyda'r sefydliadau a'r undebau llafur dan sylw i sicrhau bod Cymru yn cael ei wneud yn ddiwylliannol dlotach gan weithredoedd ein Llywodraethau yng Nghaerdydd a San Steffan.

Mewn cyfnod pan fo cymaint o wasanaethau dan fygythiad, mae gostyngiad yn y cyllid ar gyfer ein diwylliant a'n treftadaeth yn mynd yn groes i bob elfen o'r hyn y credwn yw nod y Rhaglen Lywodraethu yng Nghymru a'r Cytundeb Cydweithredu i ddatblygu strategaeth ddiwylliant. Mae'r ddwy ddogfen yn ymwneud â gwella asedau diwylliannol a sicrhau buddsoddiad yn y dyfodol. Dim ond ychydig o ardaloedd sydd ar ôl am ddim i'r cyhoedd eu defnyddio; gall tynnu cyllid i ffwrdd ar gyfer sefydliad sy'n rhoi cymaint i gyfoethogi bywydau pobl Cymru a helpu i roi llais i'n diwylliant, ein hanes, a'n hiaith hefyd newid y trefniant hwnnw. Gall y penderfyniad hwn eto osod rhwystr i'n cymunedau mwyaf difreintiedig fwynhau cyfoeth yr hyn sydd ar gael yn ein Llyfrgell Genedlaethol. Ni ddylai ein diwylliant fod y tu ôl i wal dâl; ar hyn o bryd, mae ein Hamgueddfa Genedlaethol yn falch o sicrhau nad yw hynny'n wir.

Rydym yn croesawu'r cyfle i'r Pwyllgor annerch y Cyngor Tref i glywed ein pryderon dros drigolion a dinasyddion Aberystwyth, ac i rannu'r effeithiau ehangach y bydd toriadau mor ddwfn â hyn yn eu cael ar ein diwylliant a'n tref.

Yn gywir,
Cyngor Tref Aberystwyth

Jeremy Miles AS/MS
Gweinidog y Gymraeg ac Addysg
Minister for Education and Welsh Language

Llywodraeth Cymru
Welsh Government

Delyth Jewell AS
Cadeirydd y Pwyllgor Diwylliant, Cyfathrebu,
y Gymraeg, Chwaraeon a Chysylltiadau Rhyngwladol

05 Mawrth 2024

Annwyl Delyth

Diolch am eich llythyr, dyddiedig 16 Ionawr, a oedd yn ceisio rhagor o wybodaeth yn sgil y sesiwn graffu ar y gyllideb ddrafft, a fynychais ar 11 Ionawr.

Rydych wedi gofyn am ragor o wybodaeth mewn dau faes, fel a ganlyn:

- *effaith toriadau i gyllidebau adrannau eraill yn Llywodraeth Cymru ar weithredu Cymraeg 2050.*
- *dealltwriaeth fanylach o'r ystod o weithgareddau a'r gwariant ar draws adrannau'r llywodraeth sy'n cyfrannu at amcanion Cymraeg 2050*

Cyllidebau sy'n cefnogi *Cymraeg 2050* ar draws Llywodraeth Cymru

Yn ystod y sesiwn graffu, trafodom fy nghynlluniau gwariant ar gyfer y Gymraeg yn ystod blwyddyn ariannol 2024-25. Yn ôl fy arfer, cymerais ofal i bwysleisio er fy mod yn gyfrifol am weithredu ein Strategaeth Iaith Gymraeg, *Cymraeg 2050: Miliwn o siaradwyr*, y nod yw prif-ffrydio'r Strategaeth i bob un o bortffolios y Llywodraeth. O'r herwydd, nid yw'n bosibl adnabod cyfanswm y gwariant ar y Gymraeg yn Llywodraeth Cymru, am ei fod yn greiddiol i gymaint o'r hyn a wnawn o ddydd i ddydd. Mae gwariant sy'n berthnasol i *Cymraeg 2050* wedi'i wreiddio yn y ffordd y mae llawer o bortffolios gweinidogol yn gweithredu, o'r economi i iechyd, o'r maes rhyngwladol i dai, o amaeth i'r blynyddoedd cynnar.

Serch hynny, mae yna brosiectau penodol mewn meysydd portffolio eraill sy'n cefnogi *Cymraeg 2050* yn uniongyrchol, ac rwy'n cynnwys rhai enghreifftiau yn Atodiad A. Rwy'n falch o weld bod y rhan fwyaf o'r cyllidebau hyn wedi eu cynnal er gwaethaf graddfa'r toriadau a wnaed ar draws Llywodraeth Cymru yn sgil yr hinsawdd ariannol hynod o heriol. Wedi dweud hynny, mae'n hollbwysig ein bod yn parhau i fonitro'r sefyllfa'n rheolaidd. Bydd fy swyddogion felly'n cadw mewn cysylltiad cyson â chydweithwyr ar draws Llywodraeth Cymru i sicrhau bod effaith unrhyw doriadau cyllidebol ar weithredu *Cymraeg 2050* yn cael eu cadw i'r lefel isaf posibl.

Bae Caerdydd • Cardiff Bay
Caerdydd • Cardiff
CF99 1SN

Canolfan Cyswllt Cyntaf / First Point of Contact Centre:
0300 0604400
Gohebiaeth.Jeremy.Miles@llyw.cymru
Correspondence.Jeremy.Miles@gov.wales

Rydym yn croesawu derbyn gohebiaeth yn Gymraeg. Byddwn yn ateb gohebiaeth a dderbynnir yn Gymraeg yn Gymraeg ac ni fydd gohebu yn Gymraeg yn arwain at oedi.

We welcome receiving correspondence in Welsh. Any correspondence received in Welsh will be answered in Welsh and corresponding in Welsh will not lead to a delay in responding.

Byddwch yn ymwybodol, er hynny, o’r penderfyniadau anodd y bu’n rhaid i’m cydweithwraig Dawn Bowden AS, Dirprwy Weinidog y Celfyddydau, Chwaraeon a Thwristiaeth, eu gwneud yn ddiweddar mewn perthynas â’r gyllideb. Er lleihau cyllideb y sector diwylliant, mae’r gwaith yn parhau i ddatblygu strategaeth ddiwylliant a fydd yn gosod gweledigaeth uchelgeisiol a chynhwysfawr ar gyfer y sector hwnnw yng Nghymru, yn unol â’r ymrwymiad yn y Cytundeb Cydweithio â Phlaid Cymru. Bydd y strategaeth yn gosod cyfeiriad strategol i’r sector hyd at 2030.

Mae cyrff hyd-braich ym maes diwylliant, gan gynnwys Cyngor Celfyddydau Cymru, Amgueddfa Cymru a Llyfrgell Genedlaethol Cymru, yn gwneud cyfraniad pwysig i amcanion *Cymraeg 2050*. Rydym yn ymwybodol o’r pryderon ynghylch lleihau’r gyllideb a’r effeithiau posibl ar *Cymraeg 2050*. Byddwn yn parhau i drafod hynny’n rheolaidd gyda’r Dirprwy Weinidog i wneud yn siŵr ein bod yn ymwybodol o’r effaith ar y Gymraeg, mewn ymgais i leihau risgiau wrth iddyn nhw ddod i’r amlwg.

Gofal Plant

Rwy’n ymwybodol y bydd y Dirprwy Weinidog Gwasanaethau Cymdeithasol a’r Gweinidog Iechyd a Gwasanaethau Cymdeithasol cyn bo hir yn cadarnhau’r cyllid a fydd ar gael i gefnogi gofal plant cyfrwng Cymraeg, sy’n cynnwys rhaglen Cam wrth Gam.

Trafodaethau gyda’r Coleg Cymraeg Cenedlaethol a’r Ganolfan Dysgu Cymraeg Genedlaethol

I gael diweddariad ar y mater hwn, dylech droi at ymateb Llywodraeth Cymru i argymhellion y Pwyllgor mewn perthynas â Chyllideb Ddrafft 2024-25 (argymhelliad 4) lle rydym wedi cytuno i roi diweddariad i’r Pwyllgor erbyn diwedd mis Mawrth.

Hoffwn sicrhau’r Pwyllgor y byddwn yn parhau i gyfathrebu’n rheolaidd ar draws Llywodraeth Cymru a chyda phartneriaid allanol i drafod gweithredu *Cymraeg 2050*. Gwnawn hyn er mwyn cefnogi’n gilydd i ganfod ffyrdd creadigol ac arloesol o wneud y defnydd gorau posib o’r cyllidebau sydd ar gael i ni – hyn oll gyda’r nod o barhau ar ein taith i ddyblu’r nifer ohonom sy’n defnyddio’r Gymraeg bob dydd, a chyrraedd miliwn o siaradwyr erbyn 2050.

Yn gywir,

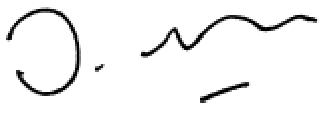

Jeremy Miles AS/MS
Gweinidog y Gymraeg ac Addysg
Minister for Education and Welsh Language

Atodiad A: Enghreifftiau o brosiectau yn adrannau eraill y Llywodraeth sy’n cefnogi *Cymraeg 2050* yn uniongyrchol

MEG	BEL	Gweithgarwch sy’n cefnogi *Cymraeg 2050*	Cyllideb Terfynol Gwreiddiol 2024-25 (Chwef 2023) £	Newidiadau 2024-25 £	Cyllideb Ddrafft Ddiwygiedig 2024-25 (Rhag 2023) £	Gweithgarwch *Cymraeg 2050* a gefnogir drwy’r BEL ac effaith toriadau i’r gyllideb ar ymyraethau a datblygiadau polisi o ran y Gymraeg
Newid Hinsawdd	Polisi Tai	Peilot Ail Gartrefi a Fforddiadwyedd Dwyfor	£133,000	-	£133,000	Grant i Gyngor Gwynedd i gefnogi gwaith o dan Erthygl 4 (cyfarwyddyd cynllunio). Os bydd Cyngor Gwynedd yn gweithredu cyfarwyddyd, yn dilyn newidiadau a wnaed i’r fframwaith cynllunio (Gorchymyn Dosbarth Defnydd), bydd hyn yn galluogi’r Cyngor i reoli’r niferoedd o ail gartrefi a llety gosodiadau tymor byr yn y dyfodol.
Newid Hinsawdd	Polisi Tai	Peilot Ail Gartrefi a Fforddiadwyedd Dwyfor	£75,000	-	£75,000	Ymchwil a gwerthusiad annibynnol o’r Peilot, gan gynnwys asesiad o effeithiolrwydd ystod o fesurau mewn perthynas ag ail gartrefi a fforddiadwyedd.
Newid Hinsawdd	Polisi Tai	Peilot Ail Gartrefi a Fforddiadwyedd Dwyfor	£6,000	-	£6,000	Data incwm (cyflogau) i gefnogi gwaith gwerthuso (bydd hyn yn edrych ar sut mae prisiau’n newid, ac yn galluogi asesiad o fforddiadwyedd cymharol).
Newid Hinsawdd	Polisi Tai	Peilot Ail Gartrefi a Fforddiadwyedd Dwyfor	£322,000	-	£322,000	5 swydd – staff y cynllun peilot, yn gweithio’n agos gyda’r Cynllun Tai Cymunedau Cymraeg.
Iechyd a Gwasan-aethau Cymdeith-asol	Cymru Iachach	Cynllun Mwy na geiriau 2022-27	£291,000	-	£291,000	Nod *Mwy na geiriau* yw cryfhau gwasanaethau Cymraeg ym maes iechyd a gofal cymdeithasol, gan arwain at well gofal a chanlyniadau i siaradwyr Cymraeg. Gan ystyried y niferoedd staff sy’n darparu gwasanaethau iechyd a gwasanaethau cymdeithasol (tua 200,000), mae yna botensial enfawr i’r maes iechyd a gofal cymdeithasol gyfrannau at dargedau a gweledigaeth *Cymraeg 2050*. Caiff £40k o’r gyllideb hon ei throsglwyddo’n fewnol i Is-adran Cymraeg 2050 ar gyfer gweithgarwch sy’n gysylltiedig ag Arwain mewn Gwlad Ddwyieithog. Ar wahân i’r gyllideb benodol hon i ariannu mentrau canolog a phrosiectau ar lefel genedlaethol i gefnogi *Mwy na Geiriau*, mae’r GIG ac awdurdodau lleol hefyd yn ariannu gwasanaethau Cymraeg fel rhan o’u darpariaeth iechyd a gofal cymdeithasol.
Economi	Busnes a Datblygu Economaidd Rhanbarthol	Rhaglen ARFOR – Cefnogi’r Gymraeg drwy weithgarwch economaidd	£7,000,000	-	£7,000,000	Rhedeg Rhaglen ARFOR 2 sy’n cefnogi gweithgarwch economaidd yn ogystal â rhoi budd i’r Gymraeg. Mae ARFOR yn cael ei redeg o fewn Awdurdodau Lleol Gwynedd, Ceredigion, Sir Gâr ac Ynys Môn.

MEG	BEL	Gweithgarwch sy'n cefnogi *Cymraeg 2050*	Cyllideb Terfynol Gwreiddiol 2024-25 (Chwef 2023) £	Newidiadau 2024-25 £	Cyllideb Ddrafft Ddiwygiedig 2024-25 (Rhag 2023) £	Gweithgarwch *Cymraeg 2050* a gefnogir drwy'r BEL ac effaith toriadau i'r gyllideb ar ymyraethau a datblygiadau polisi o ran y Gymraeg
Economi	Cymru Greadigol (3762)	Cyllideb y Cytundeb Cydweithio ar gyfer darlledu, newyddiaduriaeth a chynnwys Cymraeg	£1,800,000 (refeniw)	-	£1,800,000 (refeniw)	Mae'r cyllid sydd wedi'i neilltuo i gefnogi'r ymrwymiadau darlledu a'r cyfryngau yn y Cytundeb Cydweithio â Phlaid Cymru wedi cael ei ddefnyddio i gyflawni prosiectau i helpu i gynyddu cynnwys Cymraeg, gan gynnwys y Gronfa Cynnwys Cynulleidfaoedd Ifanc, sydd â'r nod o gynyddu darpariaeth cynnwys dwyieithog ar gyfer cynulleidfaoedd ifanc a Sinema Cymru, sef partneriaeth gyda Ffilm Cymru i gefnogi datblygiad prosiectau ffilmiau Cymraeg. Dyma fydd yr achos yn 2024-25 hefyd, gyda ffocws mawr ar sicrhau cyfryngau Cymraeg digonol wrth gyflawni ymrwymiadau'r Cytundeb Cydweithio. Nid oes unrhyw doriadau cyllidebol arfaethedig o dan y pennawd cyllideb hwn.
Economi	Chwaraeon Cymru	Cymorth grant gan Chwaraeon Cymru i Urdd Gobaith Cymru	£386,715	-£13,482	£373,233	Mae'n anochel y bydd newidiadau i'r gyllideb yn effeithio ar allu Chwaraeon Cymru a'i rwydwaith o bartneriaid i gyflawni'r ystod o waith y gall chwaraeon gyfrannu tuag ato. Mae'r sector chwaraeon wedi ymrwymo i gynnig cynhwysol ac mae hyn yn cynnwys galluogi mynediad at gyfleoedd ym maes chwaraeon drwy gyfrwng y Gymraeg, yn ogystal â datblygu partneriaethau sy'n tyfu'r iaith fel rhan naturiol o gymryd rhan mewn chwaraeon. Mae Chwaraeon Cymru'n buddsoddi'n uniongyrchol yn yr Urdd sy'n gwneud llawer o waith i ddatblygu cyfleoedd chwaraeon drwy gyfrwng y Gymraeg. Mae hyn yn ogystal â'r holl bartneriaid eraill y mae Chwaraeon Cymru'n buddsoddi ynddyn nhw, sydd hefyd wedi ymrwymo i ddarparu cynigion Cymraeg pan fo modd a lle mae galw. Mae'r Urdd wedi cynnal rhaglenni llwyddiannus ers nifer o flynyddoedd a thrwy ddatblygu'r rhaglenni, bydd anghenion plant a phobl ifanc heddiw yn cael eu diwallu. Bydd y meysydd canlynol yn cael ffocws dros y flwyddyn sydd i ddod: • Darpariaeth ar ôl ysgol a chymunedol • Staffio, Prentisiaethau a gwirfoddolwyr • Sefydlu Bwrdd Chwaraeon a Phrentisiaethau Cenedlaethol yr Urdd yn llawn • Cyfleoedd rhyngwladol i staff a gwirfoddolwyr • Mae data'n dangos yn glir bod angen cefnogaeth ar blant cyn oed ysgol gyda llythrennedd corfforol fel rhan o'u datblygiad, yn enwedig mewn ardaloedd difreintiedig • Ffocws ar feysydd cyflawni Amrywiol a Difreintiedig • Datblygu a chynyddu ein gweithlu cymuned gynhwysol drwy ein llwybrau gwirfoddoli a phrentisiaethau.

Y Gwir Anrh/Rt Hon Mark Drakeford AS/MS
Prif Weinidog Cymru/First Minister of Wales

Llywodraeth Cymru
Welsh Government

Delyth Jewell AS
Cadeirydd
Y Pwyllgor Diwylliant, Cyfathrebu, y Gymraeg, Chwaraeon a Chysylltiadau Rhyngwladol
Senedd Cymru

6 Mawrth 2024

Annwyl Delyth,

Rwy'n ymateb i'ch llythyr dyddiedig 9 Chwefror am brosiect Cymru yn India 2024. Hoffwn ddiolch i'r Pwyllgor am y diddordeb a ddangoswyd yn y rhaglen sydd ar y gweill, a fydd yn dathlu ac yn cryfhau perthynas Cymru â phartner masnach a diwylliannol pwysig.

Rwyf wedi ymateb i bob un o'ch cwestiynau isod.

C1. Cynlluniau ar gyfer Cymru yn India

Mae hyblygrwydd wedi bod yn bwysig iawn wrth inni gynllunio'r rhaglen ar gyfer blwyddyn Cymru yn India, fel gyda phob un o'n blynyddoedd "Cymru yn...". Mae trefniadau terfynol yn cael eu gwneud ar gyfer digwyddiadau yn ddiweddarach yn y flwyddyn, neu ddigwyddiadau sydd dan arweiniad ein partneriaid strategol, ond rhoddir enghreifftiau o ddigwyddiadau allweddol sy'n cael eu cynnal isod. Mae'r rhaglen yn canolbwyntio o amgylch ein tair swyddfa ym Mumbai, Delhi Newydd a Bengaluru; mae dinasoedd a rhanbarthau eraill yn India hefyd yn cael sylw, a chynhelir rhai digwyddiadau yng Nghymru.

Lansiodd y Gweinidog Iechyd a Gwasanaethau Cymdeithasol a minnau y flwyddyn yn swyddogol ym Mumbai a Llundain ar 29 Chwefror. Roeddwn i yn Uchel Gomisiwn India mewn digwyddiad i nodi Dydd Gŵyl Dewi, tra bod y Gweinidog Iechyd yn ymgymryd â rhaglen ym Mumbai a Kerala.

Dim ond rhai o'r digwyddiadau sy'n cael eu cynnal drwy gydol y flwyddyn yw'r canlynol:

- **Chwefror** – Lansio Cymru yn India (Llundain a Mumbai)
- **Chwefror – Mawrth** – Digwyddiadau Dydd Gŵyl Dewi (Llundain, Delhi Newydd, Mumbai a Bengaluru)
- **Mawrth** – Cyfarfod Bord Gron ar fuddsoddi mewn technoleg feddygol (Mumbai)
- **Mai** – Taith fasnach aml-sector (Mumbai a Bengaluru)
- **Mai / Mehefin** – Ffocws ar lenyddiaeth Indiaidd (Gŵyl y Gelli)

Bae Caerdydd • Cardiff Bay
Caerdydd • Cardiff
CF99 1SN

Canolfan Cyswllt Cyntaf / First Point of Contact Centre:
0300 0604400
Gohebiaeth.Mark.Drakeford@llyw.cymru
Correspondence.Mark.Drakeford@gov.wales

Rydym yn croesawu gohebiaeth yn Gymraeg. Byddwn yn ateb gohebiaeth Gymraeg sy'n dod i law yn Gymraeg ac ni fydd gohebu yn Gymraeg yn arwain at oedi.

We welcome receiving correspondence in Welsh. Any correspondence received in Welsh will be answered in Welsh and corresponding in Welsh will not lead to a delay in responding.

- **Mehefin** – Mis Pride (Mumbai)
- **Gorffennaf** – Digwyddiad Cymry ar wasgar (Mumbai)
- **Awst** – Digwyddiadau buddsoddi a masnach conclaf Indo-Gymreig (ledled India)
- **Awst** – Cerddoriaeth Indo-Gymreig (Eisteddfod Genedlaethol a Gŵyl y Dyn Gwyrdd)
- **Medi** – Ymweliad GIG (Kerala)

C2. Gwersi o flynyddoedd blaenorol 'Cymru yn...'

Mae gwersi wedi eu dysgu o flynyddoedd blaenorol "Cymru yn ..." a gynhaliwyd yn yr Almaen, Canada a Ffrainc, sydd wedi bod o gymorth wrth gynllunio ar gyfer Cymru yn India 2024. Mae'r rhan fwyaf o'r gwersi a ddysgwyd yn ymwneud ag ymgysylltu'n gynnar â phartneriaid mewnol ac allanol, yn ogystal ag ymgysylltu'n rheolaidd â rhanddeiliaid i roi'r wybodaeth ddiweddaraf iddynt am weithgarwch, trafod syniadau a datrys unrhyw faterion. Rydym yn gwerthuso blwyddyn Cymru yn Ffrainc ar hyn o bryd – y flwyddyn gyntaf o'i bath na chafodd y pandemig effaith arni – ac yn anelu at ddefnyddio'r gwersi a ddysgir o hyn i lywio gweithgarwch yn y dyfodol.

Mae gennym swyddog penodol yng Nghymru, wedi'i recriwtio ar sail tymor penodol, i gefnogi'r tîm yn y farchnad dramor a gweithredu fel pwynt cyswllt rhwng y tîm tramor a'r timau yng Nghymru ar draws Llywodraeth Cymru. Defnyddiwyd y model hwn yn effeithiol ar gyfer Cymru yng Nghanada 2022 a Chymru yn Ffrainc 2023. Mae'r gwersi a ddysgwyd o Ganada a Ffrainc wedi dangos bod recriwtio cynnar yn bwysig, gyda'r angen i gael adnoddau ar waith yn ystod y cam cynllunio, cyn y lansiad.

C3. Alinio Cymru yn India â'r gostyngiad yn y gyllideb ar gyfer Masnach a Buddsoddi

Un o brif amcanion Cymru yn India 2024 yw sicrhau cyfleoedd masnach, buddsoddi a chyflogaeth o ansawdd uchel i Gymru. Felly, er bod y gyllideb ar gyfer cymorth allforio, gan gynnwys teithiau masnach, wedi'i lleihau ar gyfer 2024-25, rydym wedi blaenoriaethu cyflwyno taith fasnach o Gymru i India, fel rhan o raglen gyffredinol Cymru yn India. Bydd y daith hon yn adeiladu ar deithiau masnach blaenorol i India yn 2016 a thaith rithwir yn 2021 a bydd yn cefnogi cynrychiolwyr o fusnesau o Gymru i archwilio cyfleoedd masnachu yn y farchnad hon a nodir fel marchnad darged flaenoriaeth yn ein Cynllun Gweithredu Allforio. Mae'r data blwyddyn galendr llawn diweddaraf (ar gyfer 2022) yn dangos cynnydd yng ngwerth allforion Cymru i India ar £264.9m (i fyny o £112.5m yn 2021), gydag India yn y 15fed safle o ran y cyrchfannau uchaf ar gyfer allforion nwyddau o Gymru. Bydd cyfarfodydd bord gron buddsoddi hefyd yn rhan allweddol o weithgareddau Cymru yn India a byddant yn cael eu cynnal mewn rhanbarthau blaenoriaeth drwy gydol y flwyddyn.

C4. Dyraniad Cyllideb Ddrafft

Y gyllideb a ddyrannwyd ar gyfer Cymru yn India 2024 yw £224,500 (£74,500 o 2023-24 a £150,000 o 2024-25). Fel y nodwyd mewn tystiolaeth ysgrifenedig flaenorol i'r Pwyllgor, daw cyllid 2024-25 o'r £2.6 miliwn a ddyrannwyd i linell Ymgysylltu Rhyngwladol y gyllideb Cysylltiadau Rhyngwladol (BEL 3720). Mae £22,330 ychwanegol o'r BEL Masnach a Buddsoddi wedi'i ddyrannu i ariannu'r daith fasnach i India. Nid yw'r gyllideb ar gyfer Cymru yn India wedi cael ei lleihau gan fod cyllid ar gyfer y rhaglen o weithgareddau wedi ei gynnwys yn y dyraniadau cyllideb gwreiddiol.

C5. Effaith y dull diwygiedig a gyflwynwyd gan y Gweinidogion i Bwyllgor yr Economi Masnach a Materion Gwledig (ETRA) ar gynllunio ar gyfer Cymru yn India

Nid yw ein dull o ymdrin â masnach a buddsoddi, fel yr eglurwyd i Bwyllgor ETRA, wedi cael effaith ar weithgarwch Cymru yn India. Fel rhan o hyn, mae rhaglen digwyddiadau masnach dramor Llywodraeth Cymru yn cael ei chyhoeddi cyn y flwyddyn ariannol ganlynol er mwyn gallu marchnata'r rhaglen i gwmnïau, sicrhau'r bod cymaint o bobl â phosibl yn cymryd rhan, sicrhau y gall cwmnïau baratoi'n effeithiol a sicrhau ein bod yn gallu sicrhau presenoldeb mewn digwyddiadau am y pris mwyaf cost-effeithiol. Mae'r rhaglen yn seiliedig ar dystiolaeth ac yn cael ei harwain gan alw, sy'n canolbwyntio ar farchnadoedd targed blaenoriaeth, fel yr amlinellir yn ein Cynllun Gweithredu Allforio. Er bod y gyllideb ar gyfer gweithgarwch masnach a buddsoddi yn cael ei lleihau, roedd Cymru yn India 2024 yn gyfle i drefnu taith fasnach i'r farchnad bwysig hon.

Mae'n bosibl bod Cytundeb Masnach Rydd hefyd rhwng y DU ac India yn yr arfaeth. Pe bai'r cytundeb masnach yn cael ei lofnodi, byddwn yn gallu cefnogi busnesau Cymru yn y farchnad a'u helpu i ddeall beth mae'r Cytundeb Masnach Rydd newydd yn ei olygu iddyn nhw.

C6. Cydbwyso gweithgareddau Cymru yn India â gweithgareddau rhyngwladol eraill, gan gynnwys cysylltiadau â blaenoriaeth.

Bydd blwyddyn Cymru yn India yn flaenoriaeth o ran ein gwaith ymgysylltu rhyngwladol, ond ni fydd hyn yn effeithio ar weithgarwch arall. Dros y flwyddyn ddiwethaf, rydym wedi cefnogi nifer fawr o ymweliadau diplomyddol a rhyngwladol yng Nghymru. Rydym hefyd wedi cynnal ein ffocws ar bartneriaethau'n llofnodi Datganiad a Rennir newydd gyda Baden-Württemberg, yn ogystal â chytundebau â Fflandrys a Silesia. Cefnogir y tîm yn India gan y tîm Cysylltiadau Rhyngwladol ehangach yng Nghymru. Yn ogystal, fel y crybwyllwyd yng Nghwestiwn 2, mae swyddog penodol yng Nghymru sy'n dod ag adnodd ychwanegol i dîm Cymru yn India.

C7. Ymweliad gweinidogol ag India

Fel yr amlinellwyd yn yr ymateb i Gwestiwn 1, ymwelodd y Gweinidog Iechyd a Gwasanaethau Cymdeithasol â Mumbai i lansio Cymru yn India 2024 yn swyddogol. Roedd yr ymweliad hwn hefyd yn rhan o raglen i ddathlu Dydd Gŵyl Dewi. Roedd ei hymweliad yn cynnwys cyfarfodydd a digwyddiadau oedd yn canolbwyntio ar fasnach a buddsoddi – gan gynnwys cyfarfod bord gron ar fuddsoddi gan y sector technoleg feddygol, amcanion GIG Cymru, yr agenda cymell tawel a chyfrifoldeb byd-eang, a datblygu ein gwaith yn India ar Ddeddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol ymhellach. Teithiodd y Gweinidog hefyd i Kerala fel rhan o raglen sy'n canolbwyntio ar recriwtio'r GIG. Bydd Datganiad Ysgrifenedig yn cael ei gyhoeddi fel rhan o fusnes arferol.

Yn gywir,

Mark Drakeford

MARK DRAKEFORD

Eitem 3.6

YMGYSYLLTU RHYNGWLADOL GWEINIDOGOL

CHWEFROR 2024

YMWELIADAU I GYMRU	
26 Ch	**Ymweliad â Chymru gan Uchel Gomisiynydd Bangladesh i'r DU** Cyfarfu'r Prif Weinidog â'r Uchel Gomisiynydd yn ystod ei ymweliad deuddydd â Chymru. Yn y cyfarfod buont yn trafod hyrwyddo'r Gymraeg, addysg yng Nghymru a chymuned Bangladesh yng Nghymru.

YMWELIADAU O GYMRU	
28 Ch	**Prif Weinidog yn ymweld â Brwsel, Gwlad Belg *** Teithiodd y Prif Weinidog i Frwsel i ddathlu Dydd Gŵyl Dewi a dangos ymrwymiad Cymru fel cenedl Ewropeaidd gyda phartneriaid Ewropeaidd. Fe wnaeth y Prif Weinidog siarad mewn digwyddiad a gynhaliwyd gan Fforwm Ewrop, cyfarfod â Llywydd y Gweinidog Fflandrys, cynnal trafodaeth bwrdd crwn gan WindEurope a mynychu digwyddiad a gynhaliwyd gan Brifysgolion Cymru. Gyda'r nos, cynhaliodd y Prif Weinidog dderbyniad i ddathlu Dydd Gŵyl Dewi ym Mhreswylfa’r Llysgenhadon ym Mrwsel.
28 Ch	**Ymweliad y Gweinidog Iechyd a Gwasanaethau Cymdeithasol ag India*** Teithiodd y Gweinidog Iechyd a Gwasanaethau Cymdeithasol i India i lansio blwyddyn Cymru yn India 2024 yn nerbyniad Dydd Gŵyl Dewi ym Mumbai a mynychodd gyfarfodydd a digwyddiadau ar draws sawl sector, gan gynnwys gofal iechyd, cyfrifoldeb byd-eang a phŵer meddal. Ymwelodd y Gweinidog hefyd â thalaith Kerala i lofnodi Memorandwm Cyd-ddealltwriaeth ochr yn ochr â Phrif Weinidog Kerala i gryfhau'r berthynas rhwng Cymru a Llywodraeth Kerala i gefnogi recriwtio i Gymru.
28 Ch	**Y Gweinidog Cyfiawnder Cymdeithasol a’r Prif Chwip yn ymweld ag Iwerddon*** Teithiodd y Gweinidog Cyfiawnder Cymdeithasol a’r Prif Chwip i Ddulyn i gadarnhau ymrwymiad Llywodraeth Cymru i Ddatganiad ar y Cyd Iwerddon-Cymru ac i nodi Dydd Gŵyl Dewi. Roedd yr ymweliad deuddydd yn cynnwys cyfarfodydd â Gweinidogion ac Adrannau’r Llywodraeth, presenoldeb mewn nifer o ddigwyddiadau diwylliannol a busnes a chynnal derbyniad Dydd Gŵyl Dewi.
29 Ch	**Y Prif Weinidog yn ymweld ag Uchel Gomisiwn India, Llundain** Cyfarfu’r Prif Weinidog ag Uchel Gomisiynydd India yn Llundain yn ystod derbyniad Dydd Gŵyl Dewi’r Comisiwn.
29 Ch	**Y Gweinidog Materion Gwledig, Gogledd Cymru a'r Trefnydd yn ymweld â Llysgenhadaeth yr Unol Daleithiau, Llundain** Cyfarfu’r Gweinidog â Llysgennad yr Unol Daleithiau yn Llundain yn nerbyniad Dydd Gŵyl Dewi’r Llysgenhadaeth.

**Cyhoeddir datganiad ysgrifenedig gyda rhagor o wybodaeth am yr ymweliadau maes o law.*

Dawn Bowden AS/MS
Dirprwy Weinidog y Celfyddydau, Chwaraeon a Thwristiaeth
Deputy Minister for Arts, Sport and Tourism

Llywodraeth Cymru
Welsh Government

Ein cyf/Our ref DB-PO-0085-24

Delyth Jewell AS
Cadeirydd
Pwyllgor Diwylliant, Cyfathrebu, y Gymraeg, Chwaraeon, a Chysylltiadau Rhyngwladol

12 Mawrth 2024

Annwyl Delyth,

Craffu ar Ddarlledu Gwasanaeth Cyhoeddus

Diolch am eich llythyr dyddiedig 15 Rhagfyr 2023 yn gofyn am wybodaeth yn dilyn gwaith craffu'r Pwyllgor Diwylliant, Cyfathrebu, y Gymraeg, Chwaraeon a Chysylltiadau Rhyngwladol ar Ddarlledu Gwasanaeth Cyhoeddus yng Nghymru.

Nodir yr ymatebion i'r cwestiynau a godwyd gennych yn eich llythyr isod.

Pryd y bydd Llywodraeth Cymru yn cyhoeddi penderfyniad am sefydlu Awdurdod Darlledu Cysgodol? Os na fydd Llywodraeth Cymru yn sefydlu Awdurdod Darlledu Cysgodol, a fydd yn ailddyrannu dyraniadau penodol y gyllideb a fwriedir at y diben hwnnw yn uniongyrchol i bolisïau eraill i wella'r ddarpariaeth o gyfryngau i Gymru?

Cyhoeddwyd ymateb Llywodraeth Cymru i argymhelliad y panel arbenigol ar ddarlledu i sefydlu Awdurdod Darlledu Cysgodol heddiw mewn Datganiad Ysgrifenedig.

Bydd y cyllidebau a neilltuwyd ar gyfer darlledu a'r cyfryngau drwy'r Cytundeb Cydweithio yn parhau i gael eu defnyddio i gefnogi'r ymrwymiadau hynny ac i weithredu yn unol ag ymateb Llywodraeth Cymru i adroddiad y panel arbenigol ar ddarlledu.

Beth yw barn Llywodraeth Cymru am ddigonolrwydd y ddarpariaeth cyfryngau darlledu i Gymru?

Mae Cytundeb Cydweithio Llywodraeth Cymru gyda Phlaid Cymru yn nodi ein barn bod y fframwaith darlledu a chyfathrebu presennol yn annigonol, yn rhwystro bywyd democrataidd ein gwlad ac nad yw'n diwallu anghenion y Gymraeg, nac uchelgeisiau ar gyfer y Gymraeg. Mae'n tynnu sylw at yr angen i wella newyddiaduraeth Cymru ac i fynd i'r afael â'r diffyg gwybodaeth. Cyfryngau amlddarparwr yw asgwrn cefn unrhyw gymdeithas ddemocrataidd, weithredol ac mae diogelu'r gymdeithas honno yn hollbwysig i sicrhau darpariaeth newyddion ddeallus a chytbwys. Rydym yn dibynnu'n fawr ar newyddion a ddarlledir yng Nghymru, ac mae tystiolaeth yn awgrymu bod angen i ni wneud mwy i sicrhau dewis o newyddion a chywirdeb yn y ddarpariaeth ar lefel y DU . Er enghraifft, mae adroddiad

Canolfan Cyswllt Cyntaf / First Point of Contact Centre:
0300 0604400
Gohebiaeth.Dawn.Bowden@llyw.cymru
Correspondence.Dawn.Bowden@gov.wales

Bae Caerdydd • Cardiff Bay
Caerdydd • Cardiff
CF99 1NS

Rydym yn croesawu derbyn gohebiaeth yn Gymraeg. Byddwn yn ateb gohebiaeth a dderbynnir yn Gymraeg yn Gymraeg ac ni fydd gohebu yn Gymraeg yn arwain at oedi.

We welcome receiving correspondence in Welsh. Any correspondence received in Welsh will be answered in Welsh and corresponding in Welsh will not lead to a delay in responding.

Prifysgol Caerdydd 2022 '*Adrodd ar y gwledydd a materion datganoledig ar newyddion rhwydwaith: Dadansoddiad o ddarpariaeth teledu ac ar-lein*, yn nodi, er bod darparwyr newyddion y DU wedi gwella'r sylw maent yn ei roi i faterion yn ymwneud â'r gwledydd datganoledig, roedd hyn yn bennaf oherwydd rheolau adrodd oedd yn ymwneud â'r pandemig. Fel y gwelwyd yn ystod yr argyfwng, codwyd pryderon o ran y diffyg gwahaniaeth rhwng y rheolau a osodwyd ar Lywodraeth y DU a'r Llywodraethau yng Nghaerdydd, Caeredin a Belfast. Amlygodd adroddiad y panel arbenigol ar ddarlledu fod cynulleidfaoedd di-Gymraeg o Gymru yn parhau i gael eu tan-wasanaethu gan gynnwys penodol i Gymru.

Er hyn, mae datblygiadau cadarnhaol i'w gweld yn y sector darlledu yng Nghymru. Mae ffocws Cymru Greadigol ar gynnal twf a sicrhau bod Cymru yn lleoliad poblogaidd ar gyfer cynhyrchu ar gyfer ffilm a theledu wedi denu cynyrchiadau mawr yn ystod y blynyddoedd diwethaf, gan gynnwys *Havoc* Netflix a chynhyrchiad Lucasfilm o *Willow*. Mae cysylltiad cadarnhaol gyda'n darlledwyr gwasanaethau cyhoeddus, gan gynnwys drwy ein Memorandwm Cyd-ddealltwriaeth, wedi gweld BBC Cymru Wales yn galw 2023 yn flwyddyn y ddrama Gymraeg. Mae hyn wedi cefnogi cynnwys sy'n adlewyrchu ein bywyd a'n diwylliant Cymreig i gynulleidfaoedd yng Nghymru a'r rhai yng ngwledydd eraill y DU, gan arddangos ein doniau a'n tirweddau. Mae trefniadau partneriaeth gydag S4C a Ffilm Cymru yn cefnogi mwy o fuddsoddiad i sector ffilm Cymru.

Ein nod yw adeiladu ar ddatblygiadau cadarnhaol, tynnu sylw at broblemau a bylchau parhaus yn y ddarpariaeth, a thargedu gweithgarwch yn y dyfodol yn unol â hynny, gan weithio gyda'r Corff Cynghori newydd ar Ddarlledu a Chyfathrebu a'r Gweithgor Newyddiaduraeth er Budd y Cyhoedd Cymru.

Pa newidiadau polisi allweddol, os o gwbl, yr hoffai Llywodraeth Cymru eu gweld yn cael eu gwneud naill ai ar lefel Cymru neu'r DU i wella'r ddarpariaeth cyfryngau darlledu i Gymru?

Hoffai Llywodraeth Cymru weld newidiadau a fyddai'n sicrhau llais digonol i Gymru mewn penderfyniadau sy'n ymwneud â darlledu sy'n effeithio ar Gymru, a strwythurau gwell yn cael eu rhoi ar waith i gynyddu tryloywder a gwella atebolrwydd i Gymru. Er enghraifft, rôl gydsynio gryfach, fwy ffurfiol ym mhob penodiad darlledu sy'n effeithio ar Gymru, rôl ffurfiol mewn adolygiadau a'r broses gwneud penderfyniadau ar gyllid i ddarlledwyr sy'n effeithio ar Gymru, megis Adolygiad Trwyddedau Teledu, a gwell trefniadau llywodraethu i ddarlledwyr, er enghraifft drwy Siarter BBC i Gymru. Ar ôl ei sefydlu, bydd gan y Corff Cynghori ar Ddarlledu a Chyfathrebu rôl bwysig i ddarparu arweiniad a chyngor i lywio polisi Llywodraeth Cymru a nodi camau penodol i helpu i wella'r ddarpariaeth o gyfryngau darlledu i Gymru.

Beth yw barn Llywodraeth Cymru am ddatganoli darlledu?

Barn Llywodraeth Cymru, fel y nodir yn y Cytundeb Cydweithio, yw y dylid datganoli pwerau darlledu a chyfathrebu i Gymru.

Yn gywir,

Dawn Bowden AS/MS
Dirprwy Weinidog y Celfyddydau, Chwaraeon a Thwristiaeth
Deputy Minister for Arts, Sport and Tourism

Senedd Cymru
Y Pwyllgor Diwylliant, Cyfathrebu, y Gymraeg, Chwaraeon a Chysylltiadau Rhyngwladol

Diwylliant a'r berthynas newydd â'r Undeb Ewropeaidd

Canfyddiadau'r gwaith ymgysylltu

Mawrth 2024

Er mwyn cynorthwyo ei ymchwiliad i ddiwylliant a'r berthynas newydd â'r Undeb Ewropeaidd, gofynnodd y **Pwyllgor Diwylliant, Cyfathrebu, y Gymraeg, Chwaraeon a Chysylltiadau Rhyngwladol** am fewnwelediadau o'r effeithiau ar y diwydiannau creadigol. Hwylusodd y Tîm Ymgysylltu â Dinasyddion gyfweliadau a grwpiau ffocws gydag artistiaid perfformio a theithiol a gweithwyr proffesiynol creadigol sy'n ymwneud â gwaith trawsffiniol. Manylir ar y canlyniadau yn y papur hwn.

Y cefndir

Daeth cyfnod pontio Brexit i ben ar 1 Ionawr 2021 ac felly mae dwy flynedd a hanner wedi mynd heibio ers cyflwyno'r rheoliadau newydd ar gyfer gweithio a masnachu rhwng y Deyrnas Unedig a'r Undeb Ewropeaidd.

Ymgysylltu

Cynhaliodd y Tîm Ymgysylltu â Dinasyddion 10 cyfweliad ac un grŵp ffocws rhwng 11 Rhagfyr 2023 a 26 Chwefror 2024. Pwrpas y cyfweliadau a'r grŵp ffocws oedd rhoi syniad i'r Pwyllgor o farn a phrofiadau artistiaid perfformio a gweithwyr creadigol sy'n teithio ac yn gweithio'n drawsffiniol.

Cyfranogwyr

Cymerodd 13 o gyfranogwyr ran yn y cyfweliadau a'r grŵp ffocws. Roedd y cyfranogwyr yn cynnwys artistiaid gwerin, roc ac offerynnol proffesiynol rhyngwladol o Gymru, rheolwyr artistiaid perfformio, gwneuthurwr offerynnau o Gymru, cyfarwyddwr mordeithio o Gymru, hyrwyddwyr cerddoriaeth ryngwladol a gwyliau offerynnol Cymru a chynrychiolwyr o fusnesau diwylliannol a lleoliadau yng Nghymru yn ogystal â sefydliad sy'n eiriol dros artistiaid yn y diwydiant cerddoriaeth.

Mae rhai o'r cyfranogwyr wedi perfformio a theithio yn Ewrop ers i'r rheoliadau newydd ddod i rym tra bod eraill wedi gwneud penderfyniad ymwybodol i beidio â gwneud hynny.

Cafodd cyfranogwyr eu cyrchu drwy arolwg sgrinio a anfonwyd at dros 35 o artistiaid a bandiau unigol a thros 15 o sefydliadau diwylliannol yng Nghymru.

Cysylltwyd â rhai artistiaid perfformio, ond dewisodd yr artistiaid hynny beidio â chymryd rhan yn yr ymgysylltu, gan awgrymu ei bod yn rhy gynnar i fesur effaith y rheoliadau newydd, yn enwedig gan eu bod wedi dod i rym yn ystod y pandemig.

Diolch i bawb a gyfrannodd at y rhaglen ymgysylltu.

Methodoleg

Cynhaliwyd yr holl gyfweliadau a grwpiau ffocws ar-lein i alluogi artistiaid o Gymru, sy'n gweithio ar draws Ewrop a thu hwnt, i gymryd rhan.

Trafodwyd y pwyntiau trafod a ganlyn yn ystod y cyfweliadau a'r grŵp ffocws:

1. Yn eich barn chi, pa effaith mae Brexit wedi ei chael ar deithiau trawsffiniol, os o gwbl?

2. A oes agweddau penodol ar y rheolau newydd yr hoffech chi eu trafod?

3. Yn eich barn chi, pa effaith mae Brexit wedi ei chael ar gael gafael ar gyllid a rhwydweithiau, os o gwbl?

4. Ydych chi'n meddwl bod digon o arweiniad a chymorth ar gael i chi ynghylch y berthynas newydd rhwng y Deyrnas Unedig a'r Undeb Ewropeaidd? Pa gymorth ychwanegol a fyddai'n fuddiol i chi?

5. Sut olwg sydd ar ddyfodol eich gwaith trawsffiniol, yn eich barn chi?

6. Pa newidiadau, os o gwbl, hoffech chi eu gweld yn y dyfodol i wella gweithio trawsffiniol ar gyfer y sector diwylliant?

1. Crynodeb o'r argymhellion

Argymhelliad 1. Seilwaith rheoli hygyrch a gefnogir gan Lywodraeth Cymru, lle gall artistiaid perfformio a gweithwyr creadigol gael mynediad at gyngor a chymorth ymarferol i reoli a hyrwyddo eu datblygiad proffesiynol, ar lefel leol, genedlaethol a rhyngwladol.

Argymhelliad 2. Canllawiau hygyrch, cywir ar y rheoliadau newydd.

Argymhelliad 3. Cymhellion treth neu gyllid gan Lywodraeth Cymru i annog cyfnewid trawsddiwylliannol rhwng y Deyrnas Unedig a'r Undeb Ewropeaidd.

Argymhelliad 4. Symleiddio gwaith papur nwyddau ar gyfer artistiaid perfformio a theithiol.

Argymhelliad 5. Lleihau cost carnets a rhoi cymhorthdal ar gyfer y blaendal sydd ei angen.

Argymhelliad 6. Cytundeb hepgor fisa ar gyfer artistiaid perfformio a theithiol.

Argymhelliad 7. Cynorthwyo artistiaid perfformio a theithiol i chwilio am gyfleoedd diwylliannol y tu allan i'r Undeb Ewropeaidd.

Argymhelliad 8. Datblygu a chefnogi cyfleoedd diwylliannol yng Nghymru.

Argymhelliad 9. Creu rôl newydd, Comisiynydd Diwylliant Cymru, i ailsefydlu a meithrin partneriaethau a rhwydweithiau newydd gyda'r sector diwylliant yn yr Undeb Ewropeaidd. Gallai'r rôl hon hefyd fod yn gyfle i gefnogi artistiaid perfformio a gweithwyr creadigol yng Nghymru, gan hefyd hyrwyddo agwedd fwy cadarnhaol tuag at y sector diwylliant.

2. Y prif themâu

Prif effeithiau'r berthynas newydd â'r Undeb Ewropeaidd ar ddiwylliant

1. Cytunodd yr holl gyfranogwyr fod y rheoliadau newydd wedi cael effaith negyddol ar eu gwaith trawsffiniol a bod y berthynas newydd rhwng y Deyrnas Unedig a'r Undeb Ewropeaidd, o fewn y sector diwylliant, yn berthynas anodd a dan straen.

2. Soniodd y cyfranogwyr hefyd am gymhlethdodau ychwanegol nodi'r effaith a gynhyrchir gan y rheoliadau newydd, wrth i'w cyfnod dod i rym ddigwydd yr un pryd ag ansefydlogrwydd y pandemig, argyfwng ariannol ac argyfwng ynni – *"mae'n storm berffaith."*

3. Soniodd yr holl gyfranogwyr am effaith tymor byr a hirdymor y berthynas newydd gyda'r Undeb Ewropeaidd ar yrfaoedd artistiaid perfformio a gweithwyr creadigol yng Nghymru.

4. Mynegodd y cyfranogwyr bryder am yr effaith benodol ar ddiwylliant yng Nghymru, ar adeg pan fo mwy o ddiddordeb nag erioed o'r blaen yn y Gymraeg a'i diwylliant.

> *"Mae'n rhwystredig iawn gan fod Cymru wedi mynd drwy newidiadau enfawr mewn hyder yn ei hiaith a'i diwylliant... ac mae bellach yn cael mwy o sylw prif ffrwd yn y cyfryngau. Ond mae cyflwyno hynny ar raddfa ymarferol wedyn yn cael ei rwystro gan yr holl rwystrau chwerthinllyd hyn i geisio cael hynny allan i'r byd, pan fo mwy o ddiddordeb yn awr nag erioed o'r blaen, mewn gwirionedd."*

Llai o gyfleoedd

Cytunodd yr holl gyfranogwyr fod llai o wahoddiadau a chyfleoedd i artistiaid perfformio a gweithwyr creadigol o Gymru, o fewn y sector diwylliannol yn Ewrop, ers i'r rheoliadau Brexit ddod i rym.

> *"Yn y math hwn o waith, mae yna uchafbwyntiau ac isafbwyntiau, dyna sut mae pethau wedi bod erioed, dros ddeugain mlynedd o fod*

> *yn gerddor proffesiynol..... ond mae'n eithaf rhyfedd nad oes dim wedi dod i mewn ers Brexit."*

5. Mynegodd y cyfranogwyr eu pryderon cynyddol wrth i hyrwyddwyr ddewis hurio dinasyddion yr Undeb Ewropeaidd yn unig.

> *"Mae pobl yn yr Undeb Ewropeaidd yn meddwl ei bod hi'n rhy anodd gweithio gyda'r Deyrnas Unedig - mae'n ormod o waith papur".*

6. Soniodd y cyfranogwyr am rai hyrwyddwyr, hyd yn oed yn y Deyrnas Unedig, yn hurio dinasyddion yr Undeb Ewropeaidd yn unig.

> *"Mae yna fuddion Brexit… i bobl sydd â phasbortau'r Undeb Ewropeaidd. Mae Prydain wedi colli ei 'grym meddal'."*

7. Un o gyflogwyr mwyaf y cyfranogwyr yw gwneuthurwr telynau o Ffrainc. Cyn Brexit, roedd y cyfranogwr yn arfer teithio ledled Ewrop gyda nhw. Ers Brexit, nid yw'r cyfranogwr wedi cael unrhyw waith gan y cwmni.

8. Awgrymodd un rheolwr fod ymholiadau trefnu digwyddiadau i artistiaid wedi gostwng 20-30% ers Brexit a Covid-19.

9. Dangosodd un cyfranogwr yr effaith benodol ar artistiaid ifanc. Er enghraifft, yn Nenmarc, mae angen i artistiaid ennill isafswm gofyniad cyn y gallant berfformio heb fisa.

10. Dangosodd un gwneuthurwr offerynnau cerdd bwysigrwydd arddangos ei gynnyrch mewn digwyddiadau yn y diwydiant cerddoriaeth yn yr Undeb Ewropeaidd. Ni fu hynny'n bosibl ers Brexit.

11. Esboniodd rhai cyfranogwyr sut mae'r farchnad ddiwylliannol y tu hwnt i'r Undeb Ewropeaidd yn parhau, ac mewn rhai achosion wedi ehangu - er enghraifft, yn Unol Daleithiau America. Fodd bynnag, maent yn tueddu i fod yn farchnadoedd cymhleth a drutach ac nid oes ganddynt yr un apêl â marchnad yr Undeb Ewropeaidd ar gyfer rhai artistiaid perfformio a theithiol.

12. Dywedodd cyfranogwyr eraill y dylai artistiaid perfformio a theithiol fod yn ystyried cyfleoedd newydd y tu hwnt i'r Undeb Ewropeaidd.

Goblygiadau ariannol

13. Cyfeiriodd yr holl gyfranogwyr at oblygiadau ariannol y rheoliadau newydd.

14. Soniodd llawer o gyfranogwyr am gostau ychwanegol carnets, os oes eu hangen, a'r blaendal sy'n 30 i 40% o werth yr eitem(au) sy'n cael eu cario.

15. Eglurodd y cyfranogwyr bwysigrwydd nwyddau fel ffrwd refeniw ar gyfer artistiaid perfformio a theithiol. Oherwydd costau cludo, mae rhai artistiaid yn cyflogi busnesau yn yr Undeb Ewropeaidd i gynhyrchu eu nwyddau yn lleol, i arbed gorfod cludo eu nwyddau. Mae hyn yn cael effaith amlwg ar fusnesau yn y Deyrnas Unedig, gan gynnwys Cymru.

> *"Os na allwch chi wneud hynny [gwerthu nwyddau tra ar daith] neu os mai dim ond ychydig bach y gallwch chi fynd gyda chi oherwydd y gost, yna bydd yn ergyd fawr iawn i'r hyn rydych chi mewn gwirionedd yn mynd adref gyda chi o ganlyniad i'r daith honno."*

16. Dangosodd rhai cyfranogwyr yr effaith ar ffyrdd o weithio, yng Nghymru a'r Undeb Ewropeaidd, wrth i hyrwyddwyr ei chael hi'n anodd ymrwymo i drefniadau, gan gynnig cyfrannau o'r elw yn hytrach na ffioedd gwarantedig i artistiaid perfformio.

> *"Mae hyrwyddwyr [yn y Deyrnas Unedig, gan gynnwys Cymru] yn llai parod i fentro ar ffioedd mwy.....gofynnir i chi yn amlach o lawer i dderbyn cyfrannau.....fel cyfran o'r elw gyda nifer o gynulleidfaoedd. Felly rydych chi'n cymryd rhywfaint o elw'r swyddfa docynnau yn hytrach na ffi warantedig. Mae ffordd hollol newydd o weithio yn datblygu.....mae'n sîn anoddach nag oedd hi o'r blaen."*

17. Dangosodd un cyfranogwr sut mae ei fusnes cynhyrchu offerynnau cerddorol wedi gweld gostyngiad mewn gwerthiant yn yr Undeb Ewropeaidd, yn bennaf oherwydd costau allforio yn ogystal â mwy o anhawster wrth fewnforio deunyddiau o'r Undeb Ewropeaidd ar gyfer cynhyrchu.

18. Soniodd cyfranogwr arall am golledion ariannol, oherwydd ffioedd ychwanegol, wrth fasnachu gyda chwmni yn Iwerddon.

19. Esboniodd rhai cyfranogwyr fod cael gafael ar unrhyw gyllid y bwriedir iddo gymryd lle cyllid yr Undeb Ewropeaidd wedi dod yn faes cystadleuol iawn ac nid yw terfynau amser byr yn rhoi amser i ystyried posibiliadau a chyfleoedd yn eu cyfanrwydd.

Gweinyddiaeth

20. Soniodd yr holl gyfranogwyr am y gwaith papur cynyddol a llafurus, o ganlyniad i'r rheoliadau newydd, gydag artistiaid a gweithwyr creadigol yn gorfod treulio mwy o amser ar weinyddu a llai ar greadigrwydd.

> *"Dw i ddim yn meddwl y gallwn ni ddiystyru arwyddocâd yr effaith o orfod deall a chydymffurfio â hynny i gyd, [y gwaith papur].....mae'n cymryd llawer iawn o amser ac mae'n gur pen go iawn."*

21. Soniodd y cyfranogwyr am effaith mwy o waith papur ar eu creadigrwydd.

> *"Yn amlwg, mae yna eithriadau, ond ar y cyfan, mae [y gwaith papur ychwanegol] wir yn effeithio ar feddylfryd artist, ac mae hynny'n effeithio arnoch chi o safbwynt creadigol hefyd, nid dim ond yn ymarferol."*

22. Soniodd rhai cyfranogwyr - artistiaid sy'n dod i'r amlwg, yn enwedig – eu bod yn cael cynnig gwaith munud olaf yn yr Undeb Ewropeaidd. Mae hyn wedi dod yn fwyfwy anodd ei dderbyn, oherwydd y rheoliad hyd at 90 diwrnod o fewn unrhyw 180 diwrnod, a'r gwaith papur gweinyddol ychwanegol.

23. Soniodd llawer o'r cyfranogwyr am eu rhwystredigaeth gyda'r system bost a danfon nwyddau, ers Brexit, mewn perthynas â nwyddau.

24. Esboniodd un cyfranogwr, sy'n rhedeg label recordio, sut mae rhai cwmnïau yn yr Undeb Ewropeaidd wedi gwrthod delio â nhw gan fod y gwaith papur wedi dod yn rhywbeth mor feichus.

Materion teithio a ffiniau

25. Cododd yr holl gyfranogwyr bryderon am y cyfyngiad ar arosiadau 90 diwrnod o fewn 180 diwrnod. Mae hyn yn effeithio ar artistiaid perfformio a gweithwyr creadigol mewn gwahanol ffyrdd. Er enghraifft, gallai cerddor gefnogi

sawl taith wahanol yn ystod un arhosiad yn yr Undeb Ewropeaidd - nid yw hyn yn bosibl erbyn hyn.

> *"Dwi'n besimistaidd… Mae'n gymaint o gam yn ôl o lle'r oeddem ni, pan allwn i lwytho fy nghar gyda fy offerynnau a gwneud beth bynnag roeddwn i eisiau ei wneud yn y bôn mewn 27 gwlad arall, sydd yn gyffredinol yn ganolbwynt diwylliannol y byd."*

26. Esboniodd un cyfranogwr fod 80% o'i waith yn arfer bod yn yr Undeb Ewropeaidd, cyn Brexit. Mae arhosiad o 90 diwrnod o fewn 180 diwrnod yn gwneud hyn yn amhosibl, gan arwain at golli enillion.

27. Rhoddodd cyfranogwyr eraill enghreifftiau o orfod gwrthod gwaith yn yr Undeb Ewropeaidd, oherwydd y rheolau hyd at 90 diwrnod o fewn unrhyw 180 diwrnod.

28. Esboniodd rhai cyfranogwyr sut mae'r rheolau hyd at 90 diwrnod o fewn unrhyw 180 diwrnod hefyd yn effeithio ar eu trefniadau teithio personol - er enghraifft, gwyliau teuluol.

29. Soniodd y cyfranogwyr am heriau teithio i'r Undeb Ewropeaidd gydag offerynnau cerdd a'r dryswch parhaus ynghylch gofynion carnet.

30. Dangosodd llawer o gyfranogwyr sut maent yn cael offerynnau cerdd yn lleol wrth berfformio yn yr Undeb Ewropeaidd. Nid yw hyn yn bosibl bob amser.

31. Rhoddodd rhai cyfranogwyr enghreifftiau o artistiaid teithiol yn teithio i'r Undeb Ewropeaidd yn eu cerbyd personol, gan gario eu nwyddau eu hunain yn unig, yn gorfod prynu tocyn cludo nwyddau, sy'n llawer mwy costus.

32. Mae'r newidiadau yn effeithio'n fawr ar gerddorfeydd, yn enwedig y rheolau masnach arforol (cabotage), lle caniateir tri stop yn unig i gerbyd dros 3.5 tunnell, cyn gorfod dychwelyd i'r Deyrnas Unedig.

33. Soniodd llawer o'r cyfranogwyr am y diffyg gwybodaeth a dealltwriaeth o'r rheoliadau newydd gan swyddogion y ffin yn y Deyrnas Unedig. Er enghraifft, dywedwyd wrth artistiaid yn Dover bod angen carnets ar gyfer eu gitarau, ond nid oedd hynny'n wir.

> *"Mae angen i swyddogion y ffin o fewn y Deyrnas Unedig gael eu hyfforddi'n well...maen nhw'n amlwg yn parhau i fod wedi drysu ynghylch y rheolau."*

34. Soniodd rhai cyfranogwyr, sy'n hyrwyddo gwyliau rhyngwladol yng Nghymru, am y croeso anffodus mae masnachwyr o'r Undeb Ewropeaidd sy'n cyrraedd y Deyrnas Unedig yn ei gael weithiau, gan gynnwys yng Nghymru.

> *"Dylai fod yn glir - maen nhw [artistiaid Ewropeaidd] yn dod i mewn ar gyfer gweithgareddau o'r math yma....ac rydyn ni eisiau annog hynny a'i wneud yn lle cyfeillgar i fasnachu."*

35. Soniodd cyfranogwyr eraill am wynebu'r un dryswch ar ffiniau'r Undeb Ewropeaidd hefyd - er enghraifft, yn Sweden yn ddiweddar.

Diffyg hyder

36. Rhannodd y cyfranogwyr eu nerfusrwydd ynghylch y gwaith papur gweinyddol a goblygiadau *"gwneud pethau'n anghywir"*, yn enwedig ymhlith artistiaid perfformio ifanc a newydd.

> *"Un o'r pethau mwyaf sydd wedi digwydd yw'r ergyd i hyder y fasnach sy'n mynd y ddwy ffordd, ers Brexit. Yn sicr mae diffyg hyder yn y broses."*

37. Dangosodd rhai cyfranogwyr, yn enwedig artistiaid sy'n dod i'r amlwg, yr her o orfod cymryd cyfrifoldeb am gymaint o rolau.

> *"Rydyn ni'n gwneud llawer ein hunain, rydyn ni'n trefnu teithiau, ni yw'r asiant, ni yw'r rheolwr ac mae hyd yn oed y syniad o ddysgu'r holl bethau hynny a sicrhau eich bod chi'n eu gwneud nhw'n iawn mor llethol. ... Mae'n eich digalonni chi oni bai ei fod yn werth yr holl drafferth."*

38. Esboniodd rhai cyfranogwyr sut mae'r rheoliadau newydd wedi cyfyngu ar eu dyheadau i ddatblygu fel artistiaid rhyngwladol.

> *"Yn y tymor hir mae'n cyfyngu ar uchelgais rhywun, mae cymaint o fiwrocratiaeth cyn i rywun deithio ac ystyried teithio."*

39. Soniodd llawer o'r cyfranogwyr am y diffyg eiriolwyr dros artistiaid perfformio sy'n dod i'r amlwg i helpu i ddatblygu a hyrwyddo'r diwydiant cerddoriaeth ar lefel genedlaethol a rhyngwladol.

> *"Dwi'n gweld fy hun fel artist eithaf breintiedig - dwi'n gerddor ac mae gen i dîm mawr o bobl tu ôl i mi. Pe na bai gen i reolwyr yn fy nghefnogi.......rydw i'n amau y buaswn i ar goll yn llwyr mewn byd o waith papur ac ni fyddwn i'n ei wneud."*

40. Rhannodd rhai cyfranogwyr bryder dros genedlaethau'r dyfodol yn y sector diwylliant, yn benodol yn y diwydiant cerddoriaeth yng Nghymru.

41. Dywedodd y cyfranogwyr fod gostyngiad amlwg yn y cyfleoedd sydd ar gael i feithrin cerddorion ifanc yng Nghymru, yn enwedig y rhai o gefndir difreintiedig.

42. Cymharodd rhai cyfranogwyr y cyfleoedd sydd ar gael iddynt i berfformio o fewn yr Undeb Ewropeaidd, o oedran ifanc gyda'r cyfleoedd cyfyngedig sydd ar gael i gerddorion ifanc heddiw.

> *"Roedd yn llawer haws mynd dramor i berfformio. Nawr mae'r cyfan yn llawn biwrocratiaeth... mae'n mynd i dorri calonnau pobl ifanc cyn iddynt ddechrau, o'r ddwy ochr. Mae hynny'n drist."*

Rhwydweithiau a phartneriaethau sy'n prinhau

43. Cytunodd yr holl gyfranogwyr fod y rheoliadau newydd wedi rhoi straen ar bartneriaethau a rhwydweithiau presennol gyda'r Undeb Ewropeaidd.

> *"Mae Cymru'n eithaf da gyda chelfyddydau cymunedol. Mae gennym ni lefel reit dda o brofiad yn y sector, ac roedd gallu rhannu hynny, a dysgu.....wel, mae hynny wedi mynd."*

44. Awgrymodd un cyfranogwr, sy'n gyfarwyddwr gŵyl gerddoriaeth ryngwladol sy'n cael ei chynnal yng Nghymru, y gallai'r rheoliadau newydd gael effaith ar

gefnogaeth noddwyr rhyngwladol i ddigwyddiadau yng Nghymru. Byddai hynny yn ei dro yn effeithio ar gyfleoedd i artistiaid o Gymru.

> *"Rydw i'n ofni y bydd y rhwystrau yn gwneud Cymru'n llai apelgar i noddwyr rhyngwladol. Pam fuasen nhw'n noddi gŵyl yng Nghymru os yw'n costio chwarter y pris iddyn nhw wneud yr un peth mewn mannau eraill yn Ewrop?"*

45. Soniodd y cyfranogwyr am eu pryder am effaith rhwydweithiau a phartneriaethau coll ar Gymru, o ganlyniad i'r rheoliadau newydd.

> *"Rydw i'n poeni bod Cymru'n dod yn llai apelgar i sefydliadau a chwmnïau sydd wedi bod mor gefnogol yn y gorffennol."*

46. Dywedodd un cyfranogwr fod tri o'i asiantau yn ei chael hi'n fwyfwy anodd ei gefnogi, gan fod eu rhwydweithiau Ewropeaidd *"wedi diflannu."*

47. Esboniodd y cyfranogwyr effaith economaidd y rheoliadau newydd ar fusnesau yng Nghymru. Er enghraifft, mae rhai cwmnïau offerynnau cerdd yng Nghymru yn wynebu heriau cynyddol wrth brynu offerynnau o'r Undeb Ewropeaidd, sydd yn ei dro yn cyfyngu ar werthiant offerynnau cerdd yng Nghymru.

Effaith ar greadigrwydd

48. Mynegodd y rhan fwyaf o'r cyfranogwyr bryder am effaith rhwydweithiau a phartneriaethau gyda'r Undeb Ewropeaidd sy'n gwanhau, o ran creadigrwydd o fewn y sector diwylliant yng Nghymru,

> *"Mae'n ddiwylliannol bwysig rhannu a chyfnewid syniadau artistig. Mae'n ffordd o ddod â gwledydd a diwylliannau at ei gilydd."*

49. Dangosodd llawer o gyfranogwyr fanteision a gwerth cydgynhyrchu a gweithio mewn partneriaeth â sefydliadau a chwmnïau o fewn yr Undeb Ewropeaidd.

> *"Rydych chi'n colli'r cyffro hwnnw o rannu syniadau.....y gallu i sefyll ochr yn ochr ag artistiaid eraill a diwylliannau eraill a chael y parch hwnnw tuag at eich gilydd."*
>
> *"Rydyn ni wedi gadael Ewrop Greadigol ac mae hynny'n bechod go iawn oherwydd doedd dim rhaid i ni o ganlyniad i adael yr Undeb Ewropeaidd, ac mae hynny'n amlwg yn mynd i olygu llai o gyllid, a llai o gyfleoedd i gael partneriaethau".*

50. Mae rhai cyfranogwyr yn pryderu am y gostyngiad yn nifer y cerddorion Ewropeaidd ac artistiaid perfformio eraill sy'n teithio i'r Deyrnas Unedig, gan gynnwys Cymru, i astudio a pherfformio - *"Rydyn ni ar ein colled y ddwy ffordd."*

51. Fe wnaeth cyfranogwyr eraill amlygu'r *'doniau sy'n cael eu colli'*, lle mae artistiaid perfformio a theithiol sydd â dinasyddiaeth yr Undeb Ewropeaidd yn gadael Cymru, i fanteisio ar gyfleoedd o fewn yr Undeb Ewropeaidd.

> *"Pan rydyn ni'n colli'r celfyddydau, rydyn ni'n colli llawer mwy nag ydyn ni'n ei dybio."*

Cymorth ac arweiniad

52. Mae'r holl gyfranogwyr yn teimlo mai diffyg arweiniad a chefnogaeth fu un o'r heriau mwyaf sy'n wynebu artistiaid perfformio a gweithwyr creadigol, sydd eisiau perfformio a theithio yn yr Undeb Ewropeaidd ers i'r rheoliadau newydd ddod i rym.

> *"Byddech wedi disgwyl y byddai llywodraeth a oedd yn gyrru deddfwriaeth i'n tynnu ni o'r Undeb Ewropeaidd, wedi sefydlu rhwydwaith cefnogol o gyngor ac arweiniad a allai eich helpu i lywio'n broffesiynol [drwy'r newidiadau]."*

Cael mynediad at wybodaeth

53. Cytunodd yr holl gyfranogwyr fod cael gafael ar wybodaeth am y rheoliadau newydd wedi bod yn heriol iawn, os nad yn amhosibl ar adegau.

> *"Yn gymaint ag yr ydw i'n casáu'r hyn mae Brexit wedi ei wneud, gallaf fwrw ymlaen a delio â hynny, ond dim ond os oes gennyf yr wybodaeth gywir y gallaf wneud hynny."*

54. Soniodd y cyfranogwyr am orfod cysylltu â nifer o sefydliadau a gwefannau - er enghraifft, Cymdeithas Annibynnol y Cerddorion, Undeb y Cerddorion, Celfyddydau Rhyngwladol Cymru a'r wefan, ukeartswork.info i gael gafael ar wybodaeth am y rheoliadau newydd.

55. Esboniodd llawer o'r cyfranogwyr pa mor anodd yw hi i ddeall yr wybodaeth a'u bod yn cael eu trin fel masnachwyr, yn hytrach nag artistiaid.

56. Soniodd rhai cyfranogwyr na fu unrhyw ymgais i gyhoeddi adnoddau hygyrch - er enghraifft, cynnwys hawdd ei ddarllen.

57. Dywedodd rhai cyfranogwyr fod rhywfaint o gymorth ar gael - er enghraifft, gwefan vivalavisa, ond nid yw wedi ei hysbysebu'n dda.

Gwybodaeth ddryslyd ac anghyson

58. Cyfeiriodd yr holl gyfranogwyr at gymhlethdod y rheoliadau newydd, yn enwedig y ffaith bod y gofynion yn wahanol ar gyfer pob un o aelod-wladwriaethau'r Undeb Ewropeaidd. Er enghraifft, nid yw pob gwlad yn cynnig hyd at 90 diwrnod o fewn unrhyw arhosiad o 180 diwrnod; mae Gwlad Groeg yn cynnig un diwrnod mewn un perfformiad cyn bod angen fisa.

> *"Rydyn ni wedi gorfod treulio ein hamser yn ceisio deall rhywbeth oedd yn eithaf amhosibl ei ddeall am y cwpl o flynyddoedd cyntaf."*

59. Amlygodd un cyfranogwr ofynion 'rhyfedd' rhai o aelod-wladwriaethau'r Undeb Ewropeaidd - er enghraifft, yr Iseldiroedd.

> *"Mae gan yr Iseldiroedd ofyniad eithaf rhyfedd; mae angen i chi fod yn rhan sylweddol neu hanfodol o ddigwyddiad artistig nodedig' i fanteisio ar eu hepgoriad fisa a thrwydded waith.....Pwy all honni ei fod yn gwneud hynny?"*

60. Mynegodd yr holl gyfranogwyr bryder am yr wybodaeth gamarweiniol a'r wybodaeth sy'n gwrth-ddweud sy'n cael ei rhannu, hyd yn oed ar wefan Llywodraeth y Deyrnas Unedig.

> *"Mae hynny [gwybodaeth sy'n gwrthdaro] mewn gwirionedd yn achosi mwy o broblemau na'r newidiadau gwirioneddol eu hunain oherwydd ei fod yn atal pobl rhag mynd yn y lle cyntaf."*

61. Soniodd rhai cyfranogwyr nad yw gwefan Llywodraeth y Deyrnas Unedig yn cael ei diweddaru'n rheolaidd o hyd.

Diffyg seilwaith rheoli

62. Cytunodd y cyfranogwyr fod diffyg seilwaith rheoli yng Nghymru i gefnogi artistiaid perfformio, yn enwedig artistiaid sy'n dod i'r amlwg, i ddatblygu eu gyrfaoedd ar lefel leol, genedlaethol a rhyngwladol.

3. Gwella gweithio trawsffiniol yn y dyfodol

63. Awgrymodd cyfranogwyr ffyrdd o wella gweithio trawsffiniol ac adfer hyder artistiaid perfformio a gweithwyr creadigol wrth berfformio a theithio o fewn yr Undeb Ewropeaidd.

Argymhelliad 1: Seilwaith rheoli hygyrch a gefnogir gan Lywodraeth Cymru, lle gall artistiaid perfformio a gweithwyr creadigol gael mynediad at gyngor a chymorth ymarferol i reoli a hyrwyddo eu datblygiad proffesiynol, ar lefel leol, genedlaethol a rhyngwladol.

> *"Trueni na fuasai byddin fach o bobl yn gallu cael ei chyllido mewn rhyw ffordd a bod band neu gerddor ifanc yn gallu mynd atyn nhw a dweud 'mae gen i'r gig yma - fedrwch chi fy helpu i.......Dwi'n siŵr pe bai'r math hwnnw o help ar gael... fel y cefais i... y buasai hynny'n gam cyntaf i ailgychwyn yr holl symudiad hwn."*

Argymhelliad 2: Canllawiau hygyrch, cywir ar y rheoliadau newydd.

> *"O ran fy mhrofiad personol, mae angen i ni ei gwneud hi'n haws ac yn symlach i gwmnïau ddeall y rheolau…byddai hynny wedyn yn cael effaith ar y cyfleoedd sydd ar gael i berfformwyr fel fi."*

Argymhelliad 3: Cymhellion treth neu gyllid gan Lywodraeth Cymru i annog cyfnewid trawsddiwylliannol rhwng y Deyrnas Unedig a'r Undeb Ewropeaidd.

> *"Mae angen gwneud gwaith sylweddol, er mwyn trwsio'r berthynas gyda marchnadoedd rhyngwladol….. Mae hi mor bwysig o fewn y diwydiannau creadigol… Mae'n anodd cynnal busnes ar gefndir o ddrwgdeimlad."*

Argymhelliad 4: Symleiddio gwaith papur nwyddau ar gyfer artistiaid perfformio a theithiol.

> *"Does gennym ni ddim yr un dyhead [i weithio'n drawsffiniol] bellach. Pam fyddech chi'n ei wneud, gyda chymaint o rwystrau ar y ffordd?"*

Argymhelliad 5: Lleihau cost carnets a rhoi cymhorthdal ar gyfer y blaendal sydd ei angen.

Argymhelliad 6: Cytundeb hepgor fisa ar gyfer artistiaid perfformio a theithiol.

> *"Rydyn ni mor agos [yn ddaearyddol] at wledydd Ewrop, rydw i eisiau gwneud y ffin honno mor hwylus â phosibl o ran annog artistiaid i deithio… Rydyn ni'n mynd i golli partneriaethau pwysig os na fydd hynny'n digwydd."*

Argymhelliad 7: Cefnogi artistiaid perfformio a theithiol i chwilio am gyfleoedd diwylliannol y tu allan i'r Undeb Ewropeaidd.

> *"Ymhell y tu hwnt i Brydain a Brexit, mae'r byd yn symud ymlaen, ac mae cwmnïau llongau pleser yn ehangu….. Cyn belled ag yr wyf i'n gweld pethau, y môr fydd y dyfodol."*

Argymhelliad 8: Datblygu a chefnogi cyfleoedd diwylliannol yng Nghymru.

> *"Os yw cerddorion a phobl yn y diwydiant diwylliannol yn colli gwaith dramor, mae angen i ni geisio gwneud yn iawn am hynny yma [yng Nghymru]."*

Argymhelliad 9: Creu rôl newydd, Comisiynydd Diwylliant Cymru, i ailsefydlu a meithrin partneriaethau a rhwydweithiau newydd gyda'r sector diwylliant yn yr Undeb Ewropeaidd. Gallai'r rôl hon hefyd fod yn gyfle i gefnogi artistiaid perfformio a gweithwyr creadigol yng Nghymru, gan hefyd hyrwyddo agwedd fwy cadarnhaol tuag at y sector diwylliant.

> *"Mae angen mwy o fuddsoddiad..... os ydym o ddifrif am gefnogi ein hartistiaid a'u gyrfaoedd."*

Eitem 7

Mae cyfyngiadau ar y ddogfen hon

Eitem 8

Yn rhinwedd paragraff(au) ix o Reol Sefydlog 17.42

Mae cyfyngiadau ar y ddogfen hon

Mae cyfyngiadau ar y ddogfen hon

Eitem 11

Yn rhinwedd paragraff(au) ix o Reol Sefydlog 17.42

Mae cyfyngiadau ar y ddogfen hon

Eitem 12

Mae cyfyngiadau ar y ddogfen hon

Y Gwir Anrh/Rt Hon Mark Drakeford AS/MS
Prif Weinidog Cymru/First Minister of Wales

Dawn Bowden AS/MS
Dirprwy Weinidog y Celfyddydau, Chwaraeon a Thwristiaeth
Deputy Minister for Arts, Sport and Tourism

Llywodraeth Cymru
Welsh Government

Delyth Jewell AS
Cadeirydd
Y Pwyllgor Diwylliant, Cyfathrebu, y Gymraeg,
Chwaraeon a Chysylltiadau Rhyngwladol

6 Mawrth 2024

Annwyl Delyth,

Rwy'n ysgrifennu mewn ymateb i'ch llythyr dyddiedig 9 Chwefror ynghylch cynlluniau Llywodraeth y DU i gadarnhau Confensiwn UNESCO ar gyfer Diogelu Treftadaeth Ddiwylliannol Anniriaethol.

Mae Llywodraeth Cymru yn croesawu cynnig Llywodraeth y DU i gadarnhau Confensiwn UNESCO 2003 ar gyfer Diogelu Treftadaeth Ddiwylliannol Anniriaethol a lansio ymgynghoriad cyhoeddus ar gamau cychwynnol gweithredu.

Dyma gyfle i godi ymwybyddiaeth a phroffil Treftadaeth Ddiwylliannol Anniriaethol (ICH) yng Nghymru er budd cenedlaethau presennol a'r dyfodol ac i arddangos y traddodiadau a'r treftadaeth amrywiol sy'n bodoli yma.

Mae'r broses o gadarnhau'r Confensiwn yn dal yn ei gamau cynnar ac felly mae llawer o feysydd yn parhau i fod yn aneglur. Y DU fydd y llofnodwr gwladwriaethol, ond wrth gwrs mae'n bwysig fod y DU yn gweithio gyda llywodraethau datganoledig fel rhan o'r gwaith o fwrw ymlaen â'r gwaith hwn. Mae nifer o'r cwestiynau a godwyd gennych yn cyd-fynd a'r pryderon y mae Llywodraeth Cymru wedi'u mynegi yn ei hymateb i'r ymgynghoriad, ac mae hyn ynghlwm fel Dog 1.

Fel y nodir yn y dogfennau ymgynghori, dylid enwebu eitemau o ICH ar gyfer y rhestr o'r gwaelod i fyny ac wedi'i arwain gan y gymuned, ac rydym yn cytuno â'r dull y gall ICH ond bod yn dreftadaeth pan gaiff ei chydnabod felly gan y cymunedau, grwpiau neu unigolion sy'n ei chreu, ei chynnal a'i throsglwyddo. Ni fydd Llywodraeth Cymru yn dangos ffafriaeth ar yr hyn yr hoffwn ei weld yn cael ei gynnwys ar y rhestr, fodd bynnag, byddwn yn annog ac yn cefnogi cymunedau, grwpiau neu unigolion sy'n dymuno cyflwyno eitemau.

Bae Caerdydd • Cardiff Bay
Caerdydd • Cardiff
CF99 1SN

Canolfan Cyswllt Cyntaf / First Point of Contact Centre:
0300 0604400
Gohebiaeth.Mark.Drakeford@llyw.cymru
Correspondence.Mark.Drakeford@gov.wales

Rydym yn croesawu gohebiaeth yn Gymraeg. Byddwn yn ateb gohebiaeth Gymraeg sy'n dod i law yn Gymraeg ac ni fydd gohebu yn Gymraeg yn arwain at oedi.

We welcome receiving correspondence in Welsh. Any correspondence received in Welsh will be answered in Welsh and corresponding in Welsh will not lead to a delay in responding.

Fe welwch yn y dogfennau ymgynghori bod DCMS yn cynnig bod rhestri cydnaws yn cael eu creu ar gyfer pob un o bedair gwlad y DU, yn ogystal ag ar gyfer Tiriogaethau Tramor neu Ddibyniaethau y Goron sy'n cymryd rhan. Yna bydd pob rhestr yn cael ei choladu yn Rhestr Genedlaethol Treftadaeth Ddiwylliannol Anniriaethol yn y DU.

Mae'r ddogfen ymgynghori yn awgrymu'n benodol y gallai rhestrau a grëwyd ar gyfer pob rhan o'r DU ddefnyddio a chyd-fynd â rhestrau eiddo presennol, er enghraifft, y rhestr a gynhelir gan Museums Galleries Scotland, a'r Rhestr Goch o Grefftau Mewn Perygl a luniwyd gan Heritage Crafts.

Mae cyswllt â Llywodraeth y DU mewn perthynas â chonfensiynau UNESCO yn digwydd ar sawl lefel. Ym mis Mawrth 2023, fel rhan o raglen i lansio Cymru yn Ffrainc, ymwelodd y Prif Weinidog ag UNESCO ym Mharis. Bu'r ddirprwyaeth o Gymru, sy'n cynnwys cynrychiolwyr o Gelfyddydau Rhyngwladol Cymru, Amgueddfa Cymru, Urdd Gobaith Cymru, a Swyddfa Comisiynydd Cenedlaethau'r Dyfodol, ochr yn ochr â'r Prif Weinidog, yn trafod gyda sawl uwch swyddog UNESCO ar bynciau gan gynnwys ieuenctid, diwylliant, iaith a threftadaeth.

Yr Arglwydd Parkinson o Fae Whitley, Is-Ysgrifennydd Gwladol Seneddol dros y Celfyddydau a Threftadaeth yw'r Gweinidog sy'n gyfrifol am gadarnhau'r Confensiwn a hefyd y gwaith parhaus o weithredu Confensiwn Treftadaeth y Byd UNESCO y mae'r DU eisoes yn llofnodwr iddo. Mae'r Arglwydd Parkinson yn nodi'r wybodaeth ddiweddaraf am weithredoedd sy'n ymwneud â chonfensiynau UNESCO yn ysgrifenedig a thrwy gyfarfodydd â mi fel Dirprwy Weinidog y Celfyddydau, Chwaraeon a Thwristiaeth a Gweinidogion Diwylliant cyfatebol yn yr Alban a Gogledd Iwerddon. Yn ystod y flwyddyn ddiwethaf mae hyn wedi cynnwys trafodaethau ynghylch rhestr y DU ar gyfer enwebiadau WHS a'r cynnig i gadarnhau confensiwn yr ICH.

Mae swyddogion Llywodraeth Cymru yn Cadw yn cefnogi cyflawni rhwymedigaethau rhyngwladol y DU yn ymarferol o ran gweithredu Confensiwn Treftadaeth y Byd UNESCO, gan gynnwys cymryd rhan mewn grwpiau cynghori sy'n gweithredu ar lefel y DU. Mae swyddogion o Lywodraeth Cymru wedi cymryd rhan mewn trafodaethau gyda swyddogion DCMS cyn ac yn ystod y broses ymgynghori bresennol ar gyfer cadarnhau a gweithredu confensiwn yr ICH.

Mae'r trefniadau ar gyfer casglu a chynnal rhestrau treftadaeth ddiwylliannol anniriaethol yn destun yr ymgynghoriad presennol ac yn gyfrifoldeb Plaid Wladol y DU.

Yn dilyn ymgynghoriad, mae Llywodraeth Cymru yn edrych ymlaen at weithio gyda Llywodraeth y DU ar y papur polisi a fydd yn amlinellu'r manylion ynglŷn â sut mae'r DU yn bwriadu gweithredu'r Confensiwn. Rydym yn disgwyl y bydd y papur hwn yn cynnwys trefniadau monitro a chydymffurfio.

Mae gan Gymru ddiwylliant a threftadaeth unigryw ac mae Llywodraeth Cymru yn gefnogol i'r rhestr sy'n cynrychioli diwylliant traddodiadol a chyfoes a sicrhau bod arferion amrywiol yn cael eu cynnwys sy'n adlewyrchu cymdeithas fodern. Mae cadw o fewn y meini prawf y gall *"Treftadaeth Ddiwylliannol Anniriaethol ddeillio o unrhyw le",* yn golygu y gellir cydnabod a dathlu traddodiadau neu arferion amrywiol gan bobl sydd wedi ymfudo ac ymgartrefu yng Nghymru dros genedlaethau hefyd. Mae'n bwysig hefyd nodi'r meini prawf y gall yr eitem IHG *"ddod o unrhyw gyfnod*" a "*rhaid ei hymarfer ar hyn o bryd*".

Mae galwadau wedi bod dros nifer o flynyddoedd i wneud Dydd Gŵyl Dewi yn ŵyl y banc yng Nghymru. Cafodd y pwnc ei drafod gan Gynulliad Cenedlaethol Cymru ar 1 Mawrth 2000 a chafodd gefnogaeth unfrydol. Fodd bynnag, nid oes gan Lywodraeth Cymru y pŵer i ddynodi gwyliau banc.

Byddai angen ychwanegu unrhyw ŵyl banc newydd at y rhestr o wyliau banc presennol yn Neddf Bancio a Thrafodion Ariannol 1971. Ar hyn o bryd dim ond Llywodraeth y DU sy'n gallu gwneud hyn. Gan nad yw creu gwyliau banc yn fater datganoledig, bu'n rhaid gwneud cais i Lywodraeth y DU ddynodi'r diwrnod fel gŵyl banc yng Nghymru. Fe wnaeth Llywodraeth y DU wrthod y cais yn ffurfiol ym mis Hydref 2002 ac mae Llywodraethau'r DU wedi cynnal y sefyllfa hon.

Byddwn yn parhau i ddadlau dros ddatganoli'r pwerau i'r Senedd a Gweinidogion Cymru i wneud Dydd Gŵyl Dewi yn ŵyl banc.

Yn gywir,

MARK DRAKEFORD

Dawn Bowden MS
Dirprwy Weinidog y Celfyddydau, Chwaraeon a Thwristiaeth

Response to DCMS Consultation on the 2003 UNESCO Convention for the Safeguarding of the Intangible Cultural Heritage

The Welsh Government

General

1. The Welsh Government welcomes the UK Government's proposal to ratify the UNESCO 2003 Convention for Safeguarding of the Intangible Cultural Heritage and the launch of a public consultation on the initial stages of implementation.

2. Culture is a devolved matter. The Welsh Government values the commitment made by the UK Government to an inclusive, respectful and collaborative intercultural dialogue, and the recognition that there is no single government or organisation which can be responsible for the implementation of the Convention across the UK.

3. The UK Government should take an approach of equal partnership in relation to all decision-making pertaining to the signing of, and the implementation of the Convention for the Safeguarding of the Intangible Cultural Heritage in the UK.

4. The Well-being of Future Generations (Wales) Act includes a goal of *'A Wales of vibrant culture and thriving Welsh Language'*. The links between cultural participation and individual and community well-being, how culture supports community cohesion, and the need for sustainable approaches to supporting culture are key considerations in Wales, and this is true of intangible cultural heritage.

5. The articles of the UNESCO Convention emphasise the importance of formal and informal education and research, of building greater awareness, especially amongst young people, and of ensuring the widest possible participation as part of safeguarding activity. At present, the means by which this would be achieved are unclear within the information released for the UK consultation process.

6. The Welsh Government would welcome being sighted on the consultation responses received from Wales and being consulted further on drafts of the policy paper which will outline how the UK plans to implement the Convention in due course.

7. In ratifying the Convention, a commitment to long-term funding and other resources required to support safeguarding must be apparent. An early discussion is required to understand what level of resource can be made

available from the UK Government to support all aspects of ratifying the Convention.

The Inventory

8. The Welsh Government welcomes the proposal to create compatible inventories for each of the four nations of the UK, and that each inventory will then be collated into a national Inventory of Intangible Cultural Heritage in the UK.

9. The commitment to ensuring each nation is well represented on a UK inventory is noted, however, no specific detail has been shared about the process for reflecting the four nation inventories within the UK level inventory. Further discussion is required to understand how decisions will be made around the inclusion of Wales-based Intangible Cultural Heritage (ICH) in the UK inventory. The Welsh Government is eager to understand how a Wales inventory would be lifted and included in a UK level inventory, and where would the decision-making powers lie for this process. At this early stage, committing to ensuring a balanced approach, with full consultation and empowerment of each nation on the process of managing the UK level inventory content would offer reassurances.

10. The process for adding items to the inventory is described as a 'call for items' with submissions led by communities, groups or individuals followed by a 'light-touch' approvals process, with new entries announced on a regular basis – probably quarterly. The Welsh Government would welcome early discussions to clarify whether and how the process described relates to the UK inventory and the four nations' inventories.

11. The introduction to the consultation states that 'we will look to engage and provide support for those who wish to submit items.' As the Welsh language is afforded legal status in Wales, all support, processes and communications relating to the safeguarding of ICH must be provided in both English and Welsh.

Safeguarding

12. Safeguarding is being proposed as the second stage of implementation, to follow an initial stage of creating an inventory of ICH in the UK.

13. The implementation outline explains that *'safeguarding' is generally understood to include raising awareness, building participation, ensuring sustainability, and supporting the passing on of skills and knowledge,'* and that *'the question of what, where, and how ongoing safeguarding looks like does not … have a straightforward answer.'*

14. The Welsh Government acknowledges that safeguarding is not straightforward and that approaches to safeguarding need to be flexible and responsive to the granular areas of ICH activity. However, Article 13 and 14 of the UNESCO Convention outline measures for safeguarding and education, awareness-raising and capacity building in far more detail than the UK's consultation document. The UK should reflect Articles 13 and 14 in how it defines approaches to safeguarding.

15. We note the Consultation explanatory document expresses that *'ratifying the Convention does not signal a commitment for any immediate action from the UK government, the devolved administrations, local government or associated public bodies … we are starting with no assumptions as to what actions to increase and improve safeguarding should look like of focus on.'* We believe this statement risks undermining the commitment to ratify the Convention and suggests that in fact there is potential to do nothing. We would urge the UK Government to commit to immediate engagement with the devolved governments and key cultural stakeholders to agree next steps.

<u>Not listing items at UNESCO's global list</u>

16. The Welsh Government notes the UK Government's intention not to focus on nominating items of ICH from the UK for the first few years following ratification; that there is currently no commonly agreed way of assessing which ICH elements are more valuable and important in the UK, and that a small number of items selected for the UNESCO list may be inherently unrepresentative of the wider ICH across the UK.

17. We believe that ratifying and implementing the UNESCO Convention in the UK should include the objective to list items of ICH at UNESCO and that there is a need to start considering a UK framework for assessing ICH for listing at UNESCO. Waiting to address this issue for the first few years risks placing the UK at a disadvantage globally, undermines the importance of UK based ICH, excludes the UK from accessing international expertise and support via UNESCO, and is detrimental to the profile of UK based ICH.

18. Agreeing an approach to listing at UNESCO will require collaboration and joint decision-making across the four nations of the UK.

19. The Consultation explanatory document expresses that the List of Intangible Cultural Heritage in Need of Urgent Safeguarding (Article 17) and the Register of Best Safeguarding Practices are smaller and have more specific criteria for inclusion, and that the UK proposes to *'consider engaging with these once the Inventory of Intangible Cultural Heritage in the UK is up and running.'* The Welsh Government believes that these are important components of safeguarding ICH and that the UK should commit to engaging with the List and Register and should implement these in the UK as soon as possible.

Alongside the four nations' inventories, a four nation approach should be adopted for the List and Register.

Annex A - Responses to Survey Questions

1. Inventory Criteria

Criteria 1 – The Intangible Cultural Heritage must be currently practised.

The Welsh Government believes that there is a tension between the wording of criteria 1 and criteria 2 as currently expressed which could be addressed by merging them to read:

- The Intangible Cultural Heritage can be from any time, but must be currently practised.

AGREE

Criteria 2 – The Intangible Cultural Heritage can be from any time

Criteria 2 currently states that the UK Government does not wish to place a historical start date or 'minimum age' for any item to be included in the inventory. The Welsh Government believes that ICH activity can only become recognised, embedded and transmitted after a certain period of time. Not applying a 'minimum age' or a criteria for proving that a practice is established risks placing an unnecessary pressure on the maintenance of inventories and the work of approval panels. A 'minimum age' would be appropriate – this could be a decision for each approval panel, to enable them to be responsive to cultural and societal changes.

DISAGREE

Criteria 3 – The Intangible Cultural Heritage can originate from anywhere

The UNESCO Convention states that some practices are common to more than one country, enabling a practice to be inscribed by a number of different countries, for example, falconry.

The Welsh Government agrees with the criteria, but the first explanatory bullet could be amended as the singular use of 'culture' may be perceived as exclusionary. We believe that this would be more inclusive if re-worded to say *'… specific to a culture, cultures or communities'.*

AGREE

Criteria 4 – The Intangible Cultural Heritage must be a living practice and can not be a material product or object

The explanatory bullets indicate that DCMS does not have responsibility for food and language. The Welsh Government notes the importance of working across government department boundaries in relation to safeguarding ICH.

STRONGLY AGREE

2. Are there any criteria in addition to the above that should be added in your view?

No. The Welsh Government believes that the UK should adopt the criteria of the Convention as expressed by UNESCO.

Communities

3. Are you supportive of the concept of community representation? If not, why not? What suggestions do you have for obtaining support for a community for a submission to the Inventory?

The Welsh Government is supportive of community representation and is committed to the concept of cultural rights and cultural democracy, where communities lead on identifying what is culturally important. We agree that items submitted for inclusion on the UK and four nations' inventories should be community led.

The Welsh Government strongly believes that any UK process should be actively aware of the unconscious biases that could arise during decision making processes where certain ICH items are intrinsically linked to a minority language, culture or community.

Ensuring the full breadth of community representation on an approvals panel is more difficult. An approvals panel should have a focus on ensuring it includes diverse voices, and whilst it is unlikely that a panel can be representative of all communities across the UK or within any of the four nations, panel membership should be ethnically/racially diverse.

The process for submitting items for inclusion on an inventory must therefore have two distinct areas of consideration:

1. whether the item has the support of, and is representative of a community of practice, and
2. whether the right lived experience and expertise exists on the approvals panel to enable a thorough and fair consideration of the item submitted for listing.

Enabling flexible approaches, for example, ensuring panels can commission expertise or temporarily co-opt members with the right lived experience to help with considering a specific inventory application will be important. Ensuring a regular review of approval panels' skillsets, supporting regular turnover of panel membership, and developing frameworks for shared learning across the UK will help enable approval panels to resolve problems and be responsive to emerging challenges.

There is a need to understand the role of the Welsh Government in providing support to communities who wish to submit items for inclusion on the Wales inventory.

Categories

4. What are your views on the 5 categories?

STRONGLY AGREE.

The Welsh Government believes that the UK inventory categories should align with the UNESCO categories.

5. What are your views on the additional category of Traditional games and sports?

NEITHER AGREE NOR DISAGREE.

Adding categories to the UK and four nation inventories may be helpful in safeguarding at UK level, but will not lead to these activities being recognised by UNESCO unless items listed in the UK inventory could be included within one of the five existing UNESCO categories. In this instance, traditional games and sports could be included under UNESCO's social practices, rituals and festive events category.

6. What are your views on the additional category of Culinary traditions / knowledge?

NEITHER AGREE NOR DISAGREE.

Adding categories to the UK and four nation inventories may be helpful in safeguarding at UK level, but will not lead to these activities being recognised by UNESCO unless items listed in the UK inventory could be included within one of the five existing UNESCO categories. In this instance, culinary traditions could be included under UNESCO's knowledge and practices or traditional craftsmanship categories.

7. In your view, should there be any additional categories? If so, what categories would you want included?

A brief review of other countries' approaches to inventory categories suggests that there may be some benefit in adding a 'skills' element to the traditional craftsmanship category, to read 'traditional skills and craftsmanship'. Folklore is also a popular inventory category addition and would work well for Wales.

Approvals process

8. Are you supportive of our intended approach to the approvals process?

NEITHER AGREE NOR DISAGREE.

The role of the Welsh Government in establishing an approvals panel for Wales is not clear in the explanation of the approvals process. We believe that the Welsh Government should play a lead role in considering and establishing an approvals panel for Wales, even if the intention is for the panel to be independent of Government.

Questions that will need to be addressed include the means by which appropriate members will be recruited to the panels. It is not clear whether the panel membership will be set up using a competitive, open and transparent process, similar to public appointments, how often the panel will meet, who will provide secretariat support, or whether these will be paid roles.

In addition to members with knowledge and experience of each of the category areas, and members from public bodies with responsibility and interest in those areas, it is important that the panels have a focus on diversity. In Wales, ensuring the panel provides appropriate regional representation and Welsh language skills will also be a consideration. In line with the legal status of the Welsh language in Wales, a Wales panel should be able to operate bilingually.

The proposed approach indicates no restrictions on re-applying for inclusion. If adopted, this should be supplemented by a common approach across the four nations and UK approval panels for dealing with vexatious applications.

Common terms of reference should be developed for all panels, with appropriate flexibility in place for four nation differences.

Article 8 of the Convention outlines the working methods of UNESCO's Intergovernmental Committee, and states that (3) The Committee may establish, on a temporary basis, whatever ad hoc consultative bodies it deems necessary to carry out its task; and (4) The Committee may invite to its meetings any public or private bodies, as well as private persons, with recognised competence in the various fields of the intangible cultural heritage, in order to consult them on specific matters. The Welsh Government believe that reflecting these approaches across the four nations' approval panels would be appropriate.

A UK approvals panel should include equal representation of each of the four nations.

Appeals from the four nations could be channelled upwards to the UK panel if the nation panel deems it appropriate.

Further information is required before the Welsh Government can support the proposed approvals process.

Review of the Inventory

9. Are you supportive of our intended approach to reviewing the inventory? Should the period of review be:

MORE OFTEN

Consideration should be given to an annual requirement for items to be reconfirmed by those responsible for submission so that items and contact details remain up to date. The proposal to move items to an inactive list if renewal does not take place is supported. The risk of longer periods between confirmation is for contacts to be lost and information held on the inventory to become increasingly out of date.

No details have been provided in the consultation regarding the membership, remit and responsibilities of the Safeguarding Committees and their relationship with the management of the Inventory. Welsh Government would welcome contributing to UK-wide discussions to agree appropriate approaches to this important element of the Convention in due course.

Department for Culture, Media & Sport

Lord Parkinson of Whitley Bay
Minister for Arts & Heritage
1st Floor
100 Parliament Street
London SW1A 2BQ

E: enquiries@dcms.gov.uk

www.gov.uk/dcms

8 March 2024

Delyth Jewell MS
Chair, Culture, Communications, Welsh Language, Sport, and International Relations Committee
Welsh Parliament
Cardiff Bay
Cardiff CF99 1SN

INT2024/01850/DC

Dear Delyth,

Thank you for your letter to the Secretary of State for Culture, Media and Sport regarding our plans to ratify the UNESCO 2003 Convention for the Safeguarding of the Intangible Cultural Heritage. I am replying as the Minister for Arts and Heritage.

Whilst the Department for Culture, Media and Sport (DCMS) will act as the 'State Party' to the Convention, as much of culture and heritage policy is devolved, I have worked closely with the Devolved Administrations as we prepare for ratification.

HM Government believes that a benefit of ratifying this Convention is to start conversations about the extraordinary range and breadth of intangible cultural heritage across the whole United Kingdom, so I warmly welcome your interest and am glad to respond to your specific questions:

1. *What benefits can be expected from inclusion on the national inventory, such as access to funding or initiatives to support intangible heritage?*

The inventory is an important first stage in safeguarding intangible cultural heritage, and in ensuring the viability of intangible cultural heritage in the United Kingdom. Ratifying the Convention is intended to start a national conversation about cultural and community heritage and its value to the identity, pride and cohesion of our communities and people across all parts of the United Kingdom.

Inclusion on the inventory is the first step in this process. The initial benefit will be to recognise and raise awareness of the items that are included. Further aspects of safeguarding, such as seeking further funding or researching initiatives to support items on the inventory, will be considered as part of the ongoing conversations about how, collectively, we should safeguard living heritage in the United Kingdom.

POSITIVE ABOUT DISABLED PEOPLE

2. *When it comes to the approval panels that will be allocated to each nation, how will the panel for Wales be established, and with which government will responsibility lie? For example, will the Welsh Government be determining the membership for the panel in Wales?*

We have been seeking public views on the functioning of the approval panels. We are now collating views and DCMS will work with the Devolved Administrations to agree next steps.

The Department has taken care to avoid making these panels burdensome or overly bureaucratic. That is why we are consulting in detail on the inventory criteria, in order to help make the approvals panel process as light-touch as possible.

3. *How does the UK Government envision a 'compatible inventory' operating, and how will the UK and Welsh governments work together to maintain the Convention's arrangements?*

4. *How will the UK Government work with the devolved governments to ensure the inventory is maintained?*

With regard to the inventories, continuing the approach of ensuring that implementation of the Convention is as light-touch as possible, DCMS and the Devolved Administrations have been discussing a model where the 'back end' or infrastructure for the inventories are managed in a single place. Each inventory will also use the same criteria and same submission format to minimise any duplicative effort.

It is a key aspect that intangible cultural heritage is not fixed and evolves as it is passed on from generation to generation. It is therefore also important that the inventories remain a living record and are kept up to date. We are also consulting on how best to ensure this and, as above, will launch discussions with the Devolved Administrations in due course.

Thank you again for your interest in this area. Intangible cultural heritage plays a hugely important role in the identity, pride, and cohesion of people and communities across the whole United Kingdom. I hope that, in ratifying this Convention, we can continue to work together to champion that role and the great value of our shared heritage.

With best wishes,

Parkinson of Whitley Bay

Lord Parkinson of Whitley Bay
Minister for Arts & Heritage